Zaterdag 19 September 1942 DAGBLAD 59ste Jaargang, No. 3706

AMIGOE DI CURACAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve 's Zondags)
Abonnementsprijs voor het Gebiedsdeel fl. 1.50 per maand [Aruba fl. 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers fl. 0.10.

Adm: Tel.. 1550. Redactie: Tel. 1858.
Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres Postbus 80, Willemstad.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij.

Kantoor Verenigde Staten: M. D. BROMBERG & Ass. Inc
19 to 25 West 44th Street, New York N. Y.
Kantoor voor Redactie en Administratie Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38

Hevige straatgevechten in Stalingrad.

5 Duitse divisies bij Mozdok verslagen.

Russische tegenaanvallen in verschillende sectoren.

Ex-Ambassadeur Grew: „Japan is taaier dan Duitsland".

Bombardementen op Tobruk en Benghazi.

RUSSISCH FRONT.

Eddy Gilmore seint uit Moskou:
Russische versterkingen hielpen veteranen te Stalingrad om de Duitse troepen tegen te houden, die voortdurende aanvallen ontwikkelen in de Noordwestelijke buitenwijken van de stad en tegen de door de Sovjets bezette hoogte, welke het centrum van de stad beheerst. Sommige Duisers hebben uniformen van het Rode leger aan.

Niet volkomen in staat de wig terug te drijven, welke gisteren in de straten van Stalingrad was doorgedrongen uit het Noord-Westen, hielden de Russen vast aan wat zij bezetten met kanonnen en bajoneten. „Rode Ster" zeide, dat zij geen verdere grond afstonden in de stad. Het middagcommuniqué legde er de nadruk op, dat de aanvallen door de Russen werden afgeslagen, die vechten door een dicht granaatvuur en een bombardement met het gegil van Stuka's en sirenes.

Nieuwe versterkingen arriveerden om te helpen in de defensie van Stalingrad.

Een hoofdartikel van „Rode Ster" zeide, dat de Duitsers bij Stalingrad zich hergroeperen en aanvallen op de flanken van de verdedigers beramen. Het artikel zeide, dat waarschijnlijk geen slagveld in vroegere oorlogen er heeft uitgezien als dit gebied waar voortdurende bewegingen en eindeloze manoeuvres van grote strijdkrachten aan beide kanten plaats hebben. De berichten onthulden, dat een belangrijke nederlaag was toegebracht aan de Duitsers in de streek van Mozdok. 3 Tankdivisies plus 2 divisies infanterie zouden zijn verslagen, terwijl zij poogden het gevechtsgebied ten Zuiden van de rivier Terek uit te breiden en ten Oosten en Zuid-Oosten van Mozdok.

Zonder te letten op hun verliezen vergroten de Duitsers de druk in de straten van Stalingrad en organiseren zij een systeem van voortdurende aanvallen met het doel de verdedigers te vermoeien en hun te beletten zich te hergroeperen. De berichten zeiden, dat de furie van de slag de nacht doet lijken op de dag: Ontploffingen van granaten en het licht van duizenden lichtkogels. Branden van brandbommen en brandende gebouwen.

De Luftwaffe hing in ontzaggelijke numerieke meerderheid boven de straten en gebouwen en wierp tonnen van bommen. Een bericht van „Izvestia" zeide, dat de vliegtuigen laag vlogen.

Niettegenstaande het voortdurend bombardement en de infanterie-aanvallen deelde „Rode Ster" mede, dat de Russen geen grond gaven in de stad.

Nadat de Duitse luchtmacht op een plaats een serie gebouwen had gebombardeerd en beschoten waren de Sovjets gedwongen zich terug te trekken voor een bestorming van 2 regimenten infanterie en 100 tanks. De Russen hergroeperen zich snel en hernamen de posities rond de vernielde gebouwen. „Rode Ster" zeide, dat de Duitsers op dezelfde wijze de heuvel aanvielen, welke het centrum van de stad beheerst en belangrijke „oversteken" beschermt. Verschillende honderden bommen werden geworpen binnen 40 tot 45 minuten.

Ten laatste vlogen de toestellen weg en zonden de Duitsers 50 tanks in de richting van de heuvel, terwijl hun kanonnen een hagel van lood afgaven op de verdedigers.

„Rode Ster zeide, dat het nemen van deze heuvel de posities van het Rode leger in Stalingrad belangrijk zou bedreigen, waardoor te kennen werd gegeven, dat hij een der meest strategische punten is, die de oevers van de Wolga beheersen evenals het hart van de wereldstad. De berichten zeiden, dat vele Duitsers, die de heuvel bestormden, gekleed waren in uniformen van het Rode leger en vele tanks als Russische gecamoufleerd waren en zelfs kentekenen van het Rode leger droegen. Een verwoede en soms verwarde slag ontwikkelde zich.

Zwermen van fascisten en schutters voegden zich in de strijd en velen van hen waren ook gekleed in Russische uniformen. In de eerste phase van de strijd week het Rode leger een weinig en verliet men enkele posities rond de heuvel. Geleid door de garde-afdeling worstelden de Russen tot het offensief en verstieten zij de Duitsers uit de posities, die deze op de heuvel innamen.

Een bericht van „Rode Ster" verhaalde hoe in afgezonderde sectoren sommige Russen en kleine afdelingen omringd werden en besloten te vechten tot de laatste kogel.

Een sergeant bleef in een loopgraaf, terwijl een tank op hem toerolde. Zijn laatste handeling was om de tank op te blazen. Alle berichten gaven gedetailleerde verhalen omtrent handelingen van heldhaftigheid der vermoeide Rode strijders. Een verslag zeide, dat de straatgevechten zo bloedig zijn, dat zij waarschijnlijk hun gelijke niet hebben gehad in deze oorlog. „Izvestia" deelde mede, dat vele straten en erven bezaaid zijn met de lijken van fascisten. In een kleine straat werden 400 geteld nadat de Russen den vijand er hadden dreven.

„Izvestia" zeide, dat de Duitsers de huizen fortificeren; zich ingraven in de straten en straatbarricades opwerpen. Vele van deze gefortificeerde posities werden door de Russen hernomen, doch „Izvestia" zeide, dat sommige nog in Duitse handen zijn. Een bericht van „Pravda" zeide, dat de slag bijna op het beslissende ogenblik is om de toegang tot de Wolga.

Diep in de Caucasus deden de Russen een tegenaanval en poogden zij 5 Duitse divisies tegen te houden in het gebied van Mozdok. De berichten onthulden, dat de fascisten een grote nederlaag leden en thans tegengehouden zijn. Zij brengen echter verse strijdkrachten naar voren met het klaarblijkelijke doel een nieuw offensief te openen in de richting van Grozny, ongeveer 80 kilometer verder. Het Rode leger oefen een zware druk uit op de fascisten-eenheden, zowel ten Zuiden van de rivier Terek waar deze in groten getale overstaken, als ten Oosten van Mozdok waar zij Oostwaarts pogen voort te dringen met tankaanvallen (Moskou, (AP) 19.9).

RUSSISCH OFFENSIEF AAN DUITSE FLANK.

De correspondent van het Britse nieuwsagentschap te Moskou meldde: „Aan de Noordelijke flank van het Zuidelijk front (Voronesj) heeft het Rode leger een nieuw offensief geopend uit vier richtingen met het doel de positie van Stalingrad te verlichten. Het offensief heeft op grote schaal plaats" (Londen, (AP) 18.9).

VERSTERKINGEN VOOR DE DUITSERS.

De correspondent van het Britse nieuwsagentschap in Moskou deelde mede, dat Duitse commando-troepen gedurende de schemering uit troepentransportvliegtuigen worden geworpen over het terrein voor Stalingrad en aan de buitenwijken van de stad.

Hieraan voegde hij toe: „De Duitse transportvliegtuigen voeren versterkingen van manschappen en machinegeweren aan, terwijl langs de wegen van de oevers van de Don af massa's van Duitse artillerie naar posities rollen om de stad te bombarderen" (Londen, (AP) 18.9).

RUSSISCHE AANVAL BIJ HET ILMENMEER.

De radio van Berlijn deelde mede, dat de Russen grote aanvallen hebben geopend langs een front van 6½ kilometer tegen de Duitse posities ten Zuid-Oosten van het Ilmenmeer. Het Duitse communiqué deelde inussen mede, dat Russische pogingen tot uitvallen ten Noord-Westen van Stalingrad mislukten met hevige verliezen. Meer dan 100 tanks zouden zijn vernield (Berlijn, (AP) 19.9).

DE DUITSE RADIO WIL EEN UITLEG GEVEN.

De Duitse radio poogde uit te leggen waarom Stalingrad nog niet gevallen is en gaf hierdoor te kennen, dat er enig ongeduld heerst onder het Duitse volk over het uitstel. De radio beweerde, dat met vertrouwen de overwinning verwacht wordt.

Het DNB zeide: „De mening, welke zou kunnen worden geuit door amateur-kringen, dat de operaties bij Stalingrad slechts langzaam voortgang vinden, komt door het feit, dat deze stad uiterst goed is verdedigd, volgens militaire experts. Bevoegde kringen legden er de nadruk op, dat de aanval traag geschiedt omdat het doel van het Duitse Hoofdcommando is om zoveel mogelijk strijdkrachten te sparen".

Hedenavond werd in de Wilhelmstrasse echter verklaard, dat geen twijfel meer heerst omtrent het lot van Stalingrad. Dat wil zeggen, dat Hitlers gehele campagne van 1942 in de war zou kunnen worden gestuurd door de 25-daagse Russische defensie van de Wolgastad (New York, (AP) 18.9).

AANVAL OP TOBRUK EN BENGHAZI.

Zware en middelzware Geallieerde bommenwerpers voerden in de nacht een hevige aanval op Tobruk uit. De aanvallen werden geconcentreerd op de steigers in de haven, waarop voltreffers werden geplaatst.

Een brand brak in de haven uit vlak ten Zuiden van een steiger en men gelooft, dat die van een brandend schip was overgeslagen. Er vielen ook bommen in de stad en in het gebied van de dokken, waar enkele branden ontstonden. 6 Branden, waarvan 2 zichtbaar waren op een afstand van 50 kilometer, werden ook achtergelaten langs de weg nabij de Halfaya-pas. De Geallieerde vliegtuigen leden geen verliezen. Tegelijkertijd troffen nachtgevechtsvliegtuigen objecten in het gebied van El Daba. Op 15 September voerden Noordamerikaanse luchtstrijdkrachten en bommenwerpers van de Royal Airforce een der langste formatie-vluchten van de oorlog uit om de scheepvaart en installaties in de haven van Benghazi aan te vallen. Bommen werden geworpen op 2 tankers, waarvan een later ontplofte (Caïro, (AP) 18.9).

BRITTEN RUKKEN OP NAAR TANANARIVE.

Noland Norgaard seint uit Londen:
De Britse troepen bevinden zich slechts op 120 kilometer van Madagascars hoofdstad Tananarive op een van de verschillende toegangswegen. Tamatave aan de Oostkust werd veroverd vlak nadat de Vichy-Fransen om wapenstilstandsvoorwaarden hadden gevraagd en deze weer verworpen hadden. Het bericht, dat de diepste doorbraak in de richting van de hoofdstad vermeldde, zeide niet uit welke richting die kwam, doch het is duidelijk, dat deze plaatsvindt van een der drie voornaamste landingen, welke 8 dagen geleden aan de Westkust werden gedaan.

De verovering van Tamatave, Madagascars voornaamste haven aan de overigens haast ongenaakbare Oostkust gaf den Britten een houvast op alle grote havens van het eiland.

Er waren echter tekenen, dat de verwerping van de voorwaarden tot overgave vergezeld gaat van een grotere Franse weerstand. Het communiqué zeide: „Onze troepen vochten met succes ten Zuiden van Andréba onder Tamatave en op 160 kilometer ten Noord-Westen van Tananarive. Van Tamatave kronkelt de enige spoorlijn naar Tananarive zich over een afstand van 368 kilometer en de rechtstreekse afstand van 208 kilometer te dekken. Britse bronnen gaven toe, dat Gouverneur Generaal Armand Annet nog zou kunnen pogen zijn overblijvende strijdkrachten samen te hopen voor de hoofdstad in een hardnekkige poging om stand te houden (Londen, (AP) 18.9).

Het nieuws van vandaag.

Een van de meest historische gebeurtenissen in de geschiedenis van de Curaçaose eilanden wordt morgen herdacht: de verheffing van de Curaçaose missie tot Apostolisch Vicariaat op 20 September 1842. Deze gebeurtenis is nog belangrijker nu zij valt in een tijd, dat Curaçao een van de beide kleine plekken gronds is, waar de traditionele vrijheid van godsdienst, die Nederland groot gemaakt heeft, wordt gehandhaafd. In een speciaal feestblad wordt allereerst de jubelende feestbrief van onzen regerenden Kerkvoogd, Monsignore Petrus I. Verriet O.P., vastgelegd. De Gouverneur van Curaçao, Dr. Petrus A. Kasteel, schreef een speciale wens voor ons feestblad, waarin Hij de enge verbintenis tussen de kerk en het Curaçaose volk beklemtoont. Eergisteren en gisteren zijn reeds afzonderlijke artikelen verschenen over de Kerk op Bonaire en Aruba. Vandaag schrijft Pater Willibrordus de Barbanson O.P., die jarenlang op de Franse eilanden gearbeid heeft en in die qualiteit ook de Nederlandse Bovenwinden vaak heeft bezocht, een artikel over de kerk op die Nederlandse uitpost. Al deze eilanden, Beneden- en Bovenwinden, vinden hun middelpunt in Curaçao's hoofdstad, zowel wat het burgerlijk bestuur betreft, alsook wat het kerkelijk bestuur aangaat. De St. Annakerk aan de Bredestraat te Otrabanda heeft binnen haar grijze — thans weer fraai geverfde — muren, de Troon van dewelke de kerkvoogden de zes Curaçaose eilanden besturen. Het is Pater Athanasius Volk O.P., zelf als Kapelaan aan deze kerk verbonden, die in een herdenkingsartikel op blz. 6 de geschiedenis van deze voor de Curaçaose eilanden belangrijkste kerk nagaat. Pater Willibrordus Brada O.P., tenslotte wijdt een dubbel artikel op blz. 4 aan Paus Gregorius XVI en Koning Willem II, onder wier bewind in 1842 de hier bedachte gebeurtenis plaats vond.

* * *

Reeds 25 dagen houdt Stalingrad vol tegen de fascistische aanvallers en steeds meer verliezen worden den vijand toegebracht. De berichten over de strijd geven te kennen, dat de verdedigers van geen wijken willen weten en desnoods tot de laatste kogel vechten. Bloedige gevechten van man tegen man vinden in de straten plaats en blijkbaar zijn het de Duitsers, die hierbij het onderspit delven. De Luftwaffe heeft echter het overwicht in de lucht en valt de Russische stellingen onophoudelijk aan (blz. 1).

Aan het Mozdok-front hebben de nazies nog niet verder kunnen voortrukken naar de olievelden te Grozny en een bericht zegt, dat 5 Duitse divisies hier verslagen werden.

Over het algemeen zijn de overige wereldfronten niet erg actief. Zelfs de Britse bombardementen in West-Europa hebben de laatste twee dagen niet veel om het lijf.

In Noord-Afrika werden Tobruk en Benghazi echter flink gebombardeerd en enkele schepen van de as werden er vernietigd.

In bezet Frankrijk kunnen de Duitsers de situatie blijkbaar niet goed beteugelen, want weer moesten meer dan 100 mensen doodgeschoten worden. Alle vermakelijkheden in Parijs zijn heden en morgen afgelast (blz. 1).

Op Madagascar maken de Britten gestadig voortgang in de richting van de hoofdstad Tananarive. Nog enkele steden zijn bij de opmars bezet.

Ex-Ambassadeur Joseph Grew, die kortgeleden uit Japan in de Verenigde Staten is teruggekeerd, zeide in een redevoering, dat Japan taaier is dan Duitsland en de strijd niet gemakkelijk zal opgeven. De diplomaat gaf te kennen, dat het nodig zal zijn den Japanners vernietigende slagen toe te brengen om de oorlog te winnen.

Myron Taylor, die ten Vaticane is aangekomen, zou ongeveer veertien dagen in Vaticaanstad blijven.

116 Fransen door nazie-bezetters doodgeschoten.

Noordamerikaanse parachutisten in Groot Britannië.

DUITSE REPRESSAILLES IN BEZET FRANKRIJK.

Een bekendmaking van Parijs deelde mede, dat 116 personen zijn geëxecuteerd als represaille voor aanvallen op de Duitse bezettingstroepen.

Generaal Stuelpnagel, Commandant van de Duitse militaire strijdkrachten in Parijs, gaf een proclamatie uit waarin de dood van de „communisten en terroristen" werd bekend gemaakt. Tevens gaf hij opdracht, dat alle vermakelijkheidsplaatsen Zaterdag en Zondag gesloten zullen blijven.

Een versie van dit bericht, dat door het nieuwsagentschap van Vichy werd uitgegeven, zeide, dat „een aantal" Duitse soldaten en Franse burgers gedood of gewond werd door „communisten en terroristen, die door Groot Britannië betaald worden." De proclamatie deelde nog mede, dat „deportaties op grote schaal" zijn uitgevoerd.

De omstandigheden van de deportaties werden niet uitgelegd. Stuelpnagel verklaarde, dat de theaters, bioscopen, cabarets en andere vermakelijkheidsplaatsen, welke voor Fransen gereserveerd zijn, zullen worden gesloten. Verder zullen openbare vergaderingen verboden zijn van 15 uur op Zaterdag af tot middernacht op Zondag, „teneinde te voorkomen, dat zich incidenten zullen voordoen als resultaat van voorgenomen demonstraties van de communisten ter viering van 20 September." De order slaat op de Departementen van de Seine, Oise en Marne (Vichy, (AP) 18.9).

TAYLOR BIJ PAUS PIUS XII.

Hij blijft 2 weken.

De terugkeer van Myron Taylor naar het Vaticaan om zijn post te hervatten als Roosevelts persoonlijken Gezant, deed in de hoofdsteden van de wereld — vooral in Berlijn — bespiegelingen ontstaan over de betekenis daarvan op dit ogenblik.

Hull deelde gisteren mede, dat Taylor terugkeert naar het Vaticaan voor een tijdelijk verblijf.

In een radio-uitzending van Berlijn werd gezegd, dat volgens den correspondent van Transocean in Vaticaanstad er geruchten rondgaan, dat de Gezant een persoonlijke brief van Roosevelt voor den Paus brengt. Het Duitse verslag zeide, dat Taylor gisteravond uit Barcelona is aangekomen op het vliegveld van Rome (New York, (AP) 18.9).

Het Duitse nieuwsagentschap Europapress deelde mede, dat de Italiaanse politie speciale voorzorgsmaatregelen heeft getroffen op Rome's Littoriavliegveld op Donderdag voor de aankomst van Myron Taylor, Roosevelts Speciale Gezant naar het Vaticaan. Het nazie-verslag zeide, dat Taylor per vliegtuig uit Barcelona arriveerde en per automobiel „door vijandelijk gebied" werd gebracht naar het Vaticaan. Hier zal hij ongeveer twee weken vertoeven zonder de Pauselijke Staat te verlaten (Bern, (AP) 18.9).

NOORDAMERIKAANSE PARACHUTISTEN IN ENGELAND.

Het Hoofdkwartier van het Noordamerikaanse leger in Europa onthulde, dat Noordamerikaanse valschermtroepen zijn gevoegd bij de offensieve strijdkrachten op de Britse eilanden, waardoor de Geallieerde invasiemacht werd vergroot. De parachutisten staan onder commando van Luitenant Kolonel Edson Raff en hebben in Engeland enige tijd geoefend met Britse valscherm-springers en troepenformaties (Londen, (AP) 19.9).

MIHAILOVITSJ ONTVANGT VERSTERKINGEN.

Berichten uit Vichy zeiden, dat volgens mededeling uit Sofia de Joegoslavische Generaal Mihailovitsj „grote versterkingen van oorlogsmaterialen per vliegtuig heeft ontvangen van bases in het Midden-Oosten" (Londen, (AP) 18.9).

VERKLARING VAN SIR SAMUEL HOARE.

De Britse Ambassadeur in Spanje, Sir Samuel Hoare, waarschuwde Groot Britannië, dat het volk in Europa „beheerst wordt door de vrees, dat — hoewel de Geallieerden de oorlog zouden kunnen winnen — onze overwinning zo laat zal worden bereikt, dat de Europese beschaving intussen zal instorten".

Hoare gaf toe, dat de nederlagen „ons prestige hebben geschokt" en dat zelfs Groot Britannië's verbazingwekkende verandering tot een oorlogsbasis zijn nadelen heeft omdat „onze vrienden in Europa hierdoor zijn gaan veronderstellen, dat het land zich op een langdurige oorlog voorbereidt". Hij legde er de nadruk op, dat de Verenigde Landen moeten trachten een snelle overwinning te behalen door de strijdkrachten snel te concentreren op strategische posities (Londen, (AP) 18.9).

DARWIN AANGEVALLEN?

De radio van Berlijn meldde, dat volgens een officiële bekendmaking van Tokio Japanse vliegtuigen en hevige luchtaanval hebben gedaan op Darwin, de Noordelijke Australische haven. De Japanners zouden ook hebben medegedeeld, dat zij Donderdag 15 Geallieerde vliegtuigen bij luchtgevechten neerschoten boven Noord-Australië en Nieuw Guinea ten koste van één Japans vliegtuig (Er is geen bevestiging van dit bericht van enige andere zijde) (Berlijn, (AP) 19.9).

VERVANGING VAN NOORDAMERIKAANSE VLIEGERS IN AUSTRALIË.

Murlin Spencer seint van Generaal MacArthurs Hoofdkwartier in Australië:
Generaal Majoor G.C. Kenney, Commandant van de Geallieerde luchtstrijdkrachten in het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan, deelde op een persconferentie mede: Wij hebben een strijd voorhanden, doch ik geloof, dat wij hier de strijders hebben om het werk te doen". Hij verklaarde, dat de vervangingen van vliegtuigen en vliegers voor het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan gedurende de laatste 5 maanden zijn opgevoerd. Ook onthulde hij, dat Noordamerikaanse vliegers, navigators en bombardiers naar huis gezonden worden om nieuwe vliegers te onderrichten. Hij zeide, dat de overplaatsing van Generaal Majoor Ralph Royce, Hoofd van de operaties der Geallieerde strijdkrachten in dit krijgstoneel, van Australië naar de Verenigde Staten, deel uitmaakt van die politiek (Generaal MacArthurs Hoofdkwartier in Australië, (AP) 18.9).

Honderd jaar Apostolisch Vicariaat Curaçao 1842 -- 1942.

De Kerk op de Bovenwinden.

door

PATER W. DE BARBANSON O.P.

Op drie Bovenwindse Eilanden woonden volgens de officiële gegevens op 31 December 1941 4295 mensen, waarvan 1664 katholieken. Verdeeld naar de drie eilanden waren de cijfers: SABA, 1146 inwoners, waarvan 345 katholieken dus (30.1%); SINT EUSTATIUS, 1213 inwoners, waarvan 762 katholieken (dus 62.8%); en SINT MAARTEN, N.G. 1936 inwoners, waarvan 557 katholieken (dus 28,7%).

Er wordt op Curaçao geen kerkgeschiedenis geschreven van de laatste honderd jaar, zonder dat men telkens stuit op het werk van Mgr. Niewindt, een missionaris die net op tijd gekomen was om weer beginnen op te bouwen hetgeen de revoluties en de Napoleontische oorlogen vernietigd hadden.

Noemt Pastoor Niewindt de toestand op Curaçao ten tijde van zijn komst treurig, hij moet de geestelijke verwaarlozing op de Bovenwinden erger gevonden hebben. Hadden de Benedenwinden, zij het met hangen en wurgen, residerende priesters, de Bovenwinden moesten zich met toevallig passerende priesters tevreden stellen, en in de grote tijd van de suiker ging dat vrijwel goed, omdat de missionerende Orden, behalve haar vaste parochies op de grote eilanden, altijd wel enige priesters hadden die op reis waren.

Maar de Franse revolutie maakt daar een eind aan. De Conventie van 18 Augustus 1792 heft met een pennestreek het bestaan van de geestelijke orden en congregaties op, en dat wordt de ruïne van de missies, want hoewel de priesters in de koloniën niet lastig gevallen werden, stierf hun werk toch langzaam af door gebrek aan toevoer van nieuwe krachten. De grote eilanden mochten — zij het dan ook zelden — nog wel eens een missionaris winnen van Engeland of Amerika, de kleine eilanden waren toch al gauw helemaal het slachtoffer van verwaarlozing.

Dat was de erfenis, die Mgr. Niewindt toegeworpen kreeg, toen hij de geestelijke zorg over St. Maarten, Saba en St. Eustatius mocht aanvaarden.

Nu is het karakteristiek voor Mgr. Niewindt juist, dat hij die erfenis aanvaardt en dat hij de tekenen verstaan heeft van het geestelijk réveil dat in het Caraïbische gebied luidt. In 1842 moge het geweest zijn dat Pastoor Niewindt benoemd wordt tot Apostolisch Vicarius, het is ook het jaar dat Boyer, president van Haïti, eindelijk een concordaat sluit met de Kerk en Mgr. Rosati, den onderhandelaar op de goede afloop toedrinkt: „Op den Heiligen Vader, Paus Gregorius XVI, dat God hem een lange reeks jaren geve voor het welzijn der Kerk en de wereld van het Christendom".

Hoe Mgr. Niewindt de Bovenwinden zag.

Niewindt leerde de Bovenwinden kennen, zelfs nog voor hij voor de eerste maal in Curaçao aankwam. Daar hoorde hij dat er in geen tijden een priester meer geweest was, en deze eerste droeve kennismaking doet hem beloven den Minister te zullen verzoeken om ook voor die eilanden een priester te laten uitzenden.

Weinige jaren daarna worden dan ook de Nederlandse eilanden geplaatst onder de kerkelijke rechtsmacht van den Apostolischen praefect van Curaçao (1827). Dat wilde nog niet zeggen dat de Apostolisch praefect Niewindt al een priester voor die eilanden disponibel had.

Niet eerder dan 1836 kan hij wederom die eilanden bezoeken om dan tot zijn schrik te bemerken, dat vele katholieken intussentijd naar de Methodisten waren overgegaan.

De oorzaken van Protestantisering der Bovenwinden.

Een bladzijde uit „The Netherlands Windward Islands" van S. J. Kruythoff laat ons dit beter begrijpen:

De Nederlands Hervormde Kerk was omtrent 1726 op St. Eustatius en St. Maarten gevestigd, maar de enige sporen die heden ten dage er van over zijn, zijn de ruïnes van haar kerkgebouwen.

Op Saba waren er eerst de Presbyteranen, maar in 1709 had de Nederlands Hervormde Kerk daar zoveel leden, dat de dominee van St. Eustatius voor beide eilanden moest zorgen. In 1777 geeft gezaghebber De Graff aan Kirk Patrick verlof, om op Saba het Anglicanisme te preken.

Van de katholieke zijde waren het meestal Paters Capucijnen die zo nu en dan de Franse eilanden verlieten om de Nederlandse eilanden te missioneren. Maar tussen 1801 — 1833 waren er geen residerende priesters of dominees op St. Maarten, maar er waren katholieken, Wesleyaanse Methodisten, Lutheranen en Joden.

Na zoveel jaren verlatenheid komt in 1833 Pater Benoit op **St. Maarten**, en doopt aldaar verschillende personen, sommigen waren al 20 jaar. (Deze pater Benoit is waarschijnlijk de Cisterciënser monnik Benoit Feret, pastoor op St. Barthélémy).

De eerste Wesleyaanse Methodist predikant die zich op het eiland vestigt is „Parson Hodge", die van Anguilla kwam (1821), zijn opvolger was dominee W. T. Wagmouth, die veel gelovigen voor zijn kerk won.

Op **St. Eustatius** had een slaaf „Black Harry" verlof van het Gouvernement om het Methodisme te preken.

Het was op dit eiland dat de Apostolisch praefect Niewindt het eerst aankwam in 1836. Ook hier waren vele katholieken, die de hoop hadden opgegeven nog ooit een priester op hun eiland te zien, overgegaan naar de Methodisten. Maar zijn kortstondig werk bleef niet zonder vrucht: zeven bewoners deden hun eerste H. Communie en enkelen ontvingen het doopsel, zodat er bij zijn vertrek weer een kudde van 70 zielen geteld kon worden.

Op **Saba** vond pastoor Niewindt 7 geloofsgenoten, enkele kinderen werden gedoopt, maar de groteren, die zich voor de doop aanmelden, waren zó weinig onderricht in het H. Geloof, dat van dopen nog niets kon komen.

Meest trieste toestand op Sint Maarten.

St. Maarten gaf eigenlijk nog een treuriger beeld. De ontvangst was zeer vriendelijk — op een eiland met weinig verkeer is iedere vreemdeling een feest — maar bijna alle gelovigen gingen bij de Methodisten ter kerke, zelfs de kinderen die hij zelf in 1824 in de Katholieke kerk had opgenomen. Ook het Franse gedeelte van St. Maarten werd door hem bezocht en daar zag hij enigszins een oplossing. Het Franse gedeelte van St. Maarten ressorteert ook kerkelijk onder Guadeloupe. Als dat bisdom een pastoor voor Marigot kon zenden, kon toch die pastoor meteen enigszins zijn zorgen laten gaan over het Nederlandse gedeelte van St. Maarten en de twee overige eilanden. De apostolische praefect van Guadeloupe, M. Lacombe, gaf gehoor aan die bede, maar Mgr. Niewindt was niet gerust vóór hij zelf zijn eigen priesters kon zenden. Dat deed hij, zodra hij in 1841, twee nieuwe krachten uit Nederland kreeg. De Eerwaarde Heer Joannes F. A. Kistemaker werd pastoor op St. Eustatius, en de Eerwaarde Heer Ten Brink op St. Maarten. Beiden zouden tevens de zielenzorg op Saba uitoefenen. Pastoor Niewindt zelf installeerde de pastoors, wederom op hun nieuwe standplaats. Als in 1846 Mgr. Martinus Joannes Niewindt de eilanden wederom bezocht kan hij getuigen van het harde werken van de pastoors, die beiden kerkjes gebouwd hadden, wat het godsdienstig leven zeer te goeden kwam. St. Eustatius had al 180, St. Maarten 160 katholieken, wat zeker een grote vooruitgang was als we weten dat in 1842 het gouvernement officieel telt op St. Eustatius 4 en op St. Maarten 16 katholieken.

Ook Saba was in stijgende lijn. Waren er in 1843 drie katholieken, zeven jaar later waren er 49. Ook daar moest een vaste parochie opgericht worden en eindelijk kon daar in 1854 pater J.C. Gast zijn intrede doen als eerste pastoor, die als hij naar Nederland vertrekt in 1858 opgevolgd wordt door pastoor J. Kock, die 24 jaar de herder van Saba's kudde zal zijn.

Onderwijs.

Mgr. Joannes M. Niewindt, die zoveel geijverd heeft voor scholen op Curaçao was meermalen met het moederland in onderhandeling om ook naar de Bovenwinden bekwame onderwijzeressen te zenden voor die arme kinderen, maar gebrek aan financiën heeft het belet tijdens zijn hele leven, althans wat geregelde scholen betreft, want de pastoors daar gaven hun vrije ogenblikken aan het onderwijs der kinderen en zij zijn de eersten geweest, die der bevolking daar Nederlands hebben leren lezen en schrijven. **Het zijn de pastoors geweest, die getracht hebben het Nederlandse karakter van die verengelste Nederlandse Bovenwinden te doen herleven.** „Indien ik mij niet vergis, — schrijft Mgr. Niewindt ten opzichte van deze zaak — zal het gouvernement reden hebben om er hun (de pastoors) dankbaar voor te wezen".

Economische achteruitgang der Bovenwindien.

Toen Mgr. Niewindt in 1852 zijn krachten voelde verzachten, werd de pastoor van St. Eustatius, Joannes Kistemaker tot zijn opvolger benoemd.

Onder zijn bestuur komt de bevrijding der slaven, een quaestie die voor de Bovenwinden enigszins anders lag dan voor Curaçao, daar de Fransen in 1848 hunnen slaven vrijheid gegeven hadden en sinds die tijd op de aangrenzende Nederlandse eilanden van slavernij niet veel meer terecht kwam. In elk geval kregen op de emancipatie dag op St. Maarten 1878 slaven hun vrijheid, op St. Eustatius 1087 en op Saba 700. Op St. Maarten vooral heeft het tengevolge gehad dat de welgestelde families haar suiker-plantages niet meer konden onderhouden, en daarom het eiland verlaten hebben.

Langzame groei.

Gestadig aan groeide het parochieleven op elk der eilanden en zo zien we omtrent 1870 dat St. Maarten 800, Saba 600, St. Eustatius 400 katholieken heeft. Enige jaren later worden de kerkjes op Saba en St. Maarten hersteld en opgeknapt. Vroeger had St. Maarten ook nog een kapelletje buiten (Cole Bay?), maar toen dat afgebrand was, en die mensen niet geregeld meer een priester zagen, gingen ze naar het kapelletje van den dominee en zijn daar blijven kerken. Een dergelijk gevaar liep Simpson's baai ook waar een 250 blanke vissers woonden. Maar, wijs geworden, bouwde de pastoor daar een kapelletje (1897), dat door verbouwing (1901 — 1905) geworden is tot het grootste huis van Simpson's baai en dat dienst doet als school en kapel.

Wie nu het lieve kerkje van St. Eustatius ziet, moet maar eens bedenken dat er voor 1910 onder één dak verenigd was de kerk, de school en de behuizing van de Zusters. Het was dus wel nodig dat er een nieuw kerkje kwame; en ook Saba dat in die tijd al 2 kerkjes heeft, (Bottom en Windwardside) krijgt er een kapel bij op Hell's Gate.

Het rijke werk der Dominicanessen.

Het onderwijs is lange tijd ten achter gebleven bij de Benedenwindse eilanden. Na de dood van Mgr. Niewindt lukt het den pastoor met veel moeite particuliere schooltjes op te richten en in stand te houden. Personeel werd uit de bevolking gerequireerd, maar op de duur ging dat niet langer, er moest uitgezien worden naar Nederlandse leerkrachten en die werden gevonden in de Zusters Dominicanessen, die in Mei 1890 op St. Maarten aankomen. Die zusters beginnen met een Mulo-school en een armen-school. Ook vele protestantse kinderen genieten van haar onderwijs. Voor de opvoeding der meisjes richten ze ook nog een internaat op, dat later echter weer gesloten wordt. Ook het onderwijs der andere twee eilanden wordt weldra door de Zusters bediend.

De Zusters zagen nog een andere taak in haar missie-gebied: de verpleging der zieken. De toestand van vele zieken was treurig. Eind 1908 beginnen de Zusters dan ook met de verpleging. Bijgestaan door giften van de bevolking en aalmoezen uit Nederland komen ze zover, dat het St. Rosa-hospitaal het jaar daarop gesticht kon worden.

Steeds meer zieken vroegen om verpleging en haar werk werd zeker bekroond door de bouw van een geheel nieuw, fris hospitaal door den regerenden Kerkvoogd, Mgr. Petrus I. Verriet O.P.

Ook de huisvlijt werd door de Zusters bevorderd en het is aan haar te danken dat de bevolking de hoedenvlechterij en handwerk (Spanish Work) geleerd heeft.

NEDERLAND.

HONDERD-DRIE ONDERSCHEIDINGEN.

Bij Koninklijk Besluit zijn honderd en drie officieren, onderofficieren en manschappen der Koninklijke Nederlandse Marine gedecoreerd. Zeven officieren met de Ridderorde van Oranje Nassau, de gouden medaille dezer zelfde Orde kregen 17 onderofficieren en manschappen de Zilveren Medaille was voor 13 mannen; de Bronzen Medaille eveneens voor 13; het Vliegerkruis voor twee officieren en drie lagerenin-rang; het Bronzen oorlogskruis voor twaalf officieren en negentien anderen; het bronzen oorlogskruis met eervolle vermelding voor drie officieren; het kruis van verdienste voor drie officieren en elf anderen.

Achter deze onderscheidingen schuilen verhalen van heldenmoed, beleid en trouw ter zee en in de lucht, op en boven de Indische Oceaan; van mijnenvegersdienst en dienst op kleine schepen op de Noordzee; van vliegersheldenmoed onder hete tropische luchten; van het gevaar van convoyeren over Oceanen vol duikbootgevaar. Al deze onderscheidingen spreken voor grote persoonlijke moed in het aangezicht van de dood.

INDISCHE VROUWEN WORDEN GECONCENTREERD.

Radio Tokio heeft op 14 September bekend gemaakt, dat de Japanse militaire administratie in Nederlands Indië speciale woondistricten heeft aangewezen voor alle Britse, **Nederlandse**, Australische en Noordamerikaanse vrouwen. Een apart bureau om dit te regelen, is te Batavia geopend.

STEEDS MEER SLAVENDRIJVERIJ.

De nazies tonen, dat zij steeds verder gaan in hun slavenhandel met de tijdelijk door hen onderworpen volken; met andere woorden, dat een steeds groter aantal arbeiders uit de door hen bezette landen op allerlei wijzen worden gedwongen in Duitsland te gaan werken.

Allerlei dwangmiddelen worden daarbij door de nieuwe meesters der nieuwe orde toegepast. Uit het, als alle Nederlandse couranten onder Duits toezicht staande „Nieuwsblad van het Noorden" van 6 Augustus blijkt bijvoorbeeld, dat arbeiders, die uit Duitsland naar Nederland terugkeren eerst dan nieuwe kaarten voor voeding, kleding en schoeisel krijgen, wanneer zij kunnen bewijzen tenminste een vol jaar in Duitsland te hebben gewerkt.

Curaçao.

COMMUNIQUÉ.

„Zooals u allen reeds bekend is, zal Zondag 20 September om 4 uur des middags precies, op het Sportterrein van de Katholieke Sportcentrale op het Rif, een **Pontificaal Openlucht-lof** plaats hebben, waaronder in het openbaar op plechtige wijze het Apostolisch Vicariaat van Curaçao aan het H. Hart van Jezus zal worden toegewijd.

Alle geloovigen worden dringend verzocht bij deze Plechtigheid te willen tegenwoordig zijn.

Voor een goede regeling en orde maken wij bekend:

1o. Alle kinderen gaan in schoolverband, en zullen zich om 3 uur naar hun school begeven, om onder de leiding van Zusters en Fraters naar het terrein te trekken.

Katholieke kinderen, die een openbare school bezoeken, worden verzocht zich bij een Katholieke school aan te sluiten.

2o. Alle geloovigen worden dringend verzocht om vóór 4 uur aanwezig te zijn, daar om 4 uur, zodra het Allerheiligste is aangekomen, de poort, die toegang tot het terrein verleent, zal gesloten worden.

3o. Alle geloovigen worden dringend verzocht, om als het Allerheiligste aankomt, eerbiedig het stilzwijgen te bewaren, en als het Allerheiligste voorbij komt, alsook bij de zegening met het Allerheiligste, eerbiedig het hoofd te buigen.

4o. Alle geloovigen worden dringend verzocht om gedurende de Plechtigheid zich eerbiedig te gedragen, evenals in de kerk, en op de plaats te blijven staan, die hun door de Commissarissen van orde is aangewezen.

5o. Ook worden allen verzocht om zooveel mogelijk de gezangen mede te zingen. Boekjes met het program en met den tekst der liederen, zullen aan de poort van het terrein aan allen worden uitgedeeld.

6o. Beleefd worden allen verzocht, om na afloop der Plechtigheid op hun plaats te blijven staan, tot dat Zijne Excellentie de Gouverneur gesproken heeft, en de Bisschop met Assistenten, alsmede Zijne Excellentie de Gouverneur het terrein verlaten hebben.

Beleefd wordt allen verzocht op Zondag 20 September te vlaggen."

Het Comité.

REPETITIE OP HET RIF DOET VEEL VERWACHTEN.

Gisteren hebben de schoolkinderen, die morgen bij het Pontificale Openlucht-Lof op het Rif zullen zingen, gerepeteerd onder leiding van Pater Petrus Raphael Bührs O.P. Zowel wat zang als wat begeleiding betreft, koesteren wij hoge verwachtingen. Deze repetitie was op zichzelf reeds een uitvoering.

Tevens zagen wij hoe men druk doende was de nodige toebereidingen te treffen voor het grote feest. Aan de overzijde van het grote veld van de Katholieke Sport Centrale wordt een immens altaar opgeslagen, rond hetwelk vele vlaggen zullen wapperen. Verschillende vakken zullen medehelpen om de orde te bewaren. Degenen, die een uitnodigingskaart hebben ontvangen, moeten zich naar de Tribune begeven, waar plaatsen gereserveerd zijn.

DE GROTE VERZOENDAG IN DE SYNAGOGE „MIKVE ISRAËL".

Overmorgen, Maandag 21 September 1942, zal het voor de Joden Jom-Kipoer of Grote Verzoendag zijn, de belangrijkste dag in het kerkelijke leven der Joden.

Morgen zal op de Joodse Nieuwe Begraafplaats (Berg Altena) een treffende plechtigheid plaats hebben, genaamd de Haskaboth. Gisteren, Vrijdag, werd deze plechtigheid gehouden op de Oude Begraafplaats. De Haskaboth is het gebed, dat jaarlijks voor de Joodse gelovige overledenen gezegd wordt en waarin aan God voor hun zielerust wordt gebeden.

Zondagavond met het ondergaan van de zon vangt Israels grootste hoogtijdag aan: Jom Kipoer, de Grote Verzoendag, zoals die reeds in de boeken van Moses werd voorgeschreven. Om 18 uur wordt in de Synagoge Mikve Israel de openingsdienst voor de Grote Verzoendag gehouden, genaamd **Kal-Nidre.**

Diensten in de „Snoga".

De diensten op de feestdag zelf zijn: **Zemiroth** (psalmen) om 8.30; **sjachriet** (ochtendgebed) 9.15; voorlezing uit de H. Thora-rollen om 11 uur; **moesafgebed** 11.50; **mincha** of middaggebed 14.15; **haskaboth** of gebed voor de zielerust der overledenen 16 uur, **daarna om 16.30 de predicatie te houden door den Weleerwaarden Heer Rabbijn I. Jessurun Cardozo; nengila** (slotgebed) om 17.10 besloten door het stoten van de bazuin om de ramshoorn bij het invallen van de avond om 18.10 waarna de gelovigen naar buiten gaan om met een lofzegging te besluiten.

Diensten in de „Tempel".

De openingsdienst voor de Grote Verzoendag in de Tempel van de Nederlands Hervormde Israëlietische „Emanu-El" zal Zondagavond om 17.30 uur aanvangen. Op het feest zelf begint de dienst om 9.30 uur.

* * *

Joodse winkels Maandag dicht.

In verband met de Joodse feestdag van Maandag wordt de aandacht erop gevestigd, dat de meeste Joodse zaken in de stad aanstaande Maandag de gehele dag gesloten zullen zijn. De beide bioscopen Roxy en Cinelandia zijn Zondagavond dicht.

VOOR DE ISLA-ABONNEEES.

Nu gij uw vrije Zaterdagmiddag hebt gekregen, is er een wijziging gekomen in de Isla-postdienst, door welke „Dagblad Amigoe di Curaçao" wordt bezorgd. In verband met deze wijziging moet ons blad, wil het nog diezelfde Zaterdag worden bezorgd, reeds om 12.50 uur op het Isla-postkantoor zijn. Op dit tijdstip is uw courant nog lang niet klaar. Teneinde onze vele abonnees op de Isla echter 's Zaterdags niet zonder courant te laten zitten, zullen wij voortaan 's Zaterdags de oplage voor zover die op de Isla verspreid wordt, **ongecorrigeerd** afdrukken. Wij bieden u wel onze verontschuldiging aan, doch menen, dat u liever een ongecorrigeerde courant hebt, dan geen courant. En dat nog wel op een vrije Zaterdagmiddag!

Redactie Amigoe.

KAARTAVOND IN KATHOLIEK ZEEMANSHUIS.

Hedenavond zal er in het Katholieke Zeemanshuis een kaartavond worden gehouden. Verschillende mooie prijzen zijn voor de deelnemers beschikbaar gesteld.

EXAMENS.

Boekhouden.

Volgens het programma der Vereniging van Leraren in het Boekhouden, gehouden op Curaçao op 20 en 21 Augustus 1942.

Aantal candidaten: 13; teruggetrokken 2; afgewezen 7; herexamen 1; geslaagd 3; t.w. de Heren: E. Bnnte, E. Monte en E. B. N. de los Santos.

Landsexamen.

Overeenkomende met het Staatsexamen H.B.S.B. gehouden op Curaçao op 20, 21, 22, 24, 25, 26 en 27 Augustus en 11 en 12 September 1942.

Geëxamineerd: 2 candidaten; geslaagd: J. Grasman en C. M. Winkel.

Buitenland

DE STRIJD OP NIEUW GUINEA.

Murlin Spencer seint van Generaal MacArthurs Hoofdkwartier in Australië:

Terwijl de Australische troepen de Japanse strijdkrachten in de wildernissen van Nieuw Guinea bestreden op slechts 50 kilometer van Port Moresby sloegen Geallieerde gevechtsvliegtuigen gisteren op verpletterende wijze naar de vijandelijke voorraadbasis te Buna. Het communiqué zeide, dat ongeveer 35.000 ronden van kanon- en machinegeweervuur door de Geallieerde aanvallers werden afgegeven in een geconcentreerde aanval. Hierbij werden 15 landingsvaartuigen vernield of beschadigd en branden veroorzaakt in opslagplaatsen, die op een afstand van 40 kilometer zichtbaar waren.

De aanval werd klaarblijkelijk uitgevoerd met het doel de druk te verlichten op de Geallieerde strijdkrachten, die met de Japanners nabij het dorp Ioribaiwa in gevecht gewikkeld zijn op de Zuidelijke hellingen van de Owen Stanley bergen. De gevechten in dat gebied, dat door de Japanners op Woensdag bereikt werd na een snelle voortgang van 13 kilometer, zijn klaarblijkelijk in heftigheid iets verminderd.

Een zegsman van het Geallieerde Hoofdkwartier zeide echter, dat beide partijen bezig zijn te manoeuvreren voor het bezetten van voordelige posities en dat de verslapping in de strijd waarschijnlijk niet van lange duur zou zijn.

De Japanse speerpunt te Ioribaiwa ligt op ongeveer 145 kilometer ten Zuid-Westen van Buna. Men gelooft, dat voorraden daar per schip worden aangevoerd van het Noordelijk deel van Nieuw Guinea of Nieuw Britannië.

De laatstgenoemde bron van bevoorrading is ook aan een nieuwe aanval onderworpen van zware Geallieerde bommenwerpers. Bij een scherpe nachtelijke aanval op Rabaul werden branden veroorzaakt, die op een afstand van 50 kilometer zichtbaar waren (MacArthurs Hoofdkwartier in Australië, (AP) 18.9).

ZWARE VERLIEZEN BIJ OVERVAL VAN DIEPPE.

De Canadese Regering deelde mede, dat „een zeer dure prijs" betaald is, in overweging nemende de winsten, die door de Geallieerde strijdkrachten zijn geboekt bij de overval van 19 Augustus van Dieppe. Een overzicht van 4000 woorden werd uitgegeven door den Minister van Defensie J.L. Ralston, welke de eerste uitvoerige officiële verklaring is die over de overval werd uitgegeven.

Het Canadese leger zorgde voor bijna al de landstrijdkrachten, die aan de overval deelnamen en verloor 3350 man: 170 doden, 633 gewonden en 2547 vermisten.

De verklaring zeide, dat „waarschijnlijk per ongeluk een ontmoeting met een geëscorteerde Duitse tanker plaats vond in het Engelse Kanaal. Zulke kleine omstandigheden zijn dikwijls van belang bij een operatie van dergelijk soort. Want door deze pech kon de vijand niet volkomen verrast worden. Uit het convooi werd een gewapende treiler tot zinken gebracht en een andere mogelijk vernietigd, doch het incident had twee resultaten ten opzichte van de latere landoperaties: Ten eerste was de Britse overval van Dieppe geen volkomen verrassing en ten tweede bereikte het Koninklijke Regiment van Canada het strand van Puits ten Oosten van Dieppe 20 minuten te laat zodat men bij helder daglicht moest landen in plaats van in het halfduister".

De verklaring zeide verder: Het vijandelijk garnizoen op dit punt (Puits) bezette goed voorbereide defensies, die alle voorzien waren van machinegeweren en mortieren. En bovendien was men op zijn hoede. Dientengevolge kwam het Koninklijke Regiment onder vuur voordat de landing plaats vond en bevond men zich onder een zeer intensief vuur op het ogenblik, dat men het strand raakte. Hoewel de troepen tot de aanval snelden werden uiterst hevige verliezen geleden en werd slechts tijdelijk vaste voet aan land verkregen. Door deze tegenslag kon men het vóórgebergte ten Oosten van Dieppe niet zuiveren, hetgeen deel uitmaakte van het plan om de hoofdmacht te beschermen, die de stranden van Dieppe zelf aanviel".

Om redenen van militaire veiligheid zeide de verklaring niets betreffende de voornaamste objecten van de operatie en de belangrijke resultaten, die bereikt werden. Wel werd gezegd, dat zekere doelen konden worden bereikt en deze werden als volgt opgesomd:

1. De oversteek van het Kanaal door een grote vlootmacht en het feit, dat deze vele uren nabij de door den vijand bezette kust verbleef, vertegenwoordigde een „veelbetekenend resultaat".

2. De mogelijkheid werd aangetoond om tanks te transporteren en aan land te zetten.

3. De Geallieerde luchtstrijdkrachten waren in staat „een zeer ernstige strategische nederlaag" toe te brengen aan de Duitsers.

Meer beperkte en plaatselijke doeleinden werden bereikt zoals het vernielen van batterijen en een radio-lokaliseer-station; gevangenen werden gemaakt en hevige verliezen werden toegebracht aan den vijand. De verklaring zeide, dat de Duitsers de Franse kust over het algemeen hadden versterkt omdat zij de agressieve politiek van de Verenigde Landen onderkend hebben. In feite hadden zij kort vóór de overval nog meer troepen en kanonnen in Dieppe aangevoerd (Ottawa, (AP) 18.9).

EEN REDE VAN JOSEPH GREW.

Meent, dat Japan invasieplannen t.a.v. Amerika heeft.

Joseph Grew, de vroegere Noordamerikaanse Ambassadeur in Tokio, zeide in een redevoering, dat Japan de meest formidabele vijand is van de Verenigde Landen, veel taaier dan Duitsland. Hij zeide, dat het moeilijk is voor personen, die nooit in Japan gewoond hebben, „om zich een idee te vormen van het overweldigend zelfvertrouwen in het Japanse leger en de marine, dat zij niet alleen grote gebieden in Azië kunnen onderwerpen, doch ook van het Westelijk Halfrond".

Grew was Ambassadeur in Tokio in 1914 en in Berlijn in 1917.

Grew zeide het eens te zijn met hen, die van mening waren, dat het Duitse moreel niet bestand zou zijn tegen een serie van tegenslagen. Hieraan voegde hij echter toe: „De Japanners zullen niet instorten. Zij zullen niet instorten, moreel, physiek of economisch, zelfs indien uiteindelijke nederlaag hun in het gelaat blikt. Slechts door een volkomen physieke vernietiging of een volkomen uitputting van hun manschappen en materialen kunnen zij verslagen worden. Dat is het verschil tussen de Duitsers en Japanners".

De vroegere Gezant zeide, dat de Japanse strijdkrachten hopen „eerst belangrijke Amerikaanse centra te bombarderen en dan tenslotte Amerika te invaderen".

Grew zeide, dat onder de voornaamste zwaktepunten van Japan behoren: het voortdurend bestaan van de sterke Geallieerde posities aan de flanken van de Japanse voorposten in de Stille Oceaan en het feit, dat de verbindingen en het vervoer tussen deze wijdverspreide posities „grotendeels over water moeten plaats hebben".

Grew legde er de nadruk op, dat „Japan geen land is, dat scheepsverliezen gemakkelijk kan vervangen en dat het wel zou kunnen blijken, dat voortdurende aanvallen op zijn scheepvaart — zowel van de marine als de koopvaardij — een belangrijke rol zouden kunnen spelen in zijn uiteindelijke nederlaag" (Syracuse, New York, (AP) 18.9).

RITTEN BEZETTEN BRICKAVILLE.

De radio van Vichy zeide in een uitzending, dat de Britten Brickaville hebben bezet aan de Oostkust van Madagascar, op 160 kilometer recht ten Oosten van de hoofdstad Tananarive. De bekendmaking gaf te kennen, dat een nieuwe Britse landing was gemaakt op het eiland (Londen, (AP) 19.9).

DOODSTRAF VOOR SABOTAGE.

Een DNB-bericht uit Bucuresti zeide, dat Premier Antonescu de doodstraf heeft ingevoerd voor sabotage (Berlijn, (AP) 18.9).

DUITSE GENERAAL GEDOOD.

Het DNB zeide, dat Generaal Majoor Albert Buck, Commandant van een divisie infanterie en drager van het Ridderkruis, gedood is bij hevige gevechten in het gebied van Novorossisk (Berlijn, (AP) 19.9).

SPAANSE MINISTER ONTVANGT.

De Spaanse Minister van Buitenlandse Zaken, Francisco Gomez Jordana maakte bekend, dat hij alle hoofden van diplomatieke missies in Madrid gedurende de afgelopen week heeft ontvangen. Hij deelde mede, langdurige besprekingen te hebben gehouden over hangende quaesties (Madrid, (AP) 19.9).

CURACAO.

SURINAME BIDT VOOR CURAÇAO.

Naar wij vernemen, zal de Pater Provicarius Apostolicus van Suriname, Pater Stephanus Kuypers C.ss.R., morgenochtend persoonlijk een H. Mis opdragen voor ons Apostolisch Vicariaat van Curaçao.

GEEN RECEPTIE.

In verband met de tijdsomstandigheden wordt morgen ten Vicariaatshuize geen receptie gehouden.

KRANSLEGGING BIJ HET STANDBEELD VAN MGR. NIEWINDT.

Morgen zal na de Pontificale Hoogmis in de Pro-cathedraal van Santa Ana een kranslegging plaats vinden voor het standbeeld van Mgr. Joannes Martinus Niewindt op het kerkplein. Hierbij zal door den Heer John H. Sprockel, voorzitter van de Staten, een korte redevoering uitgesproken worden.

OP HET LAATSTE MOMENT.

Minister Fürstner komt as. Woensdag; Van Mook volgende maand.

Honderd jaar Apostolisch Vicariaat Curaçao 1842 --- 1942.

Van een Paus en een Koning.

door
PATER WILLIBRORDUS MENNO BRADA O.P.
Secretaris van het Apostolisch Vicariaat van Curaçao.

Koning Willem II en ons Apostolisch Vicariaat.

De diplomatieke achtergrond van de oprichting van ons Apostolisch Vicariaat kan men, zij het dan terloops, beschreven vinden in het bekende werk van Pater Albers S.J. getiteld „Geschiedenis van het herstel der hiërarchie in de Nederlanden" (Nijmegen, 1903).

Reeds verschillende malen hadden de Katholieken in Nederland gepoogd om de sinds de hervorming verdwenen bisdommen weer op te richten. Zelfs tijdens de Bataafse republiek werden hierover onderhandelingen gevoerd. In het nieuwe Koninkrijk, geschapen door het Congres van Wenen, leefden zoveel Katholieken, dat een ordening der kerkelijke zaken zeer noodzakelijk werd. Koning Willem I zag zich omringd van een groep Ministers: van Maanen en van Ghert o.a., die nog geheel leefden in een sfeer van caesaropapisme en Jozefisme. Op zichzelf is het dan ook niet te verwonderen, dat de onderhandelingen, ingeleid door onzen gezant in Rome, Ridder Reinholdt, op niets uitliepen. De verhouding werd zelfs moeilijker naar aanleiding van sommige daden van de regering b.v. ten opzichte van de kloosterlingen. Doch in het jaar 1828 kwam er tussen Paus Leo XII en onzen Koning een concordaat tot stand.

Dit verwekte zoveel vreugde bij de katholieken, dat men feesten hield met illuminaties etc. Doch de uitvoering kwam niet. In het Noorden zou men enkele nieuwe bisdommen oprichten, o.a. Amsterdam, doch er kwam zoveel verzet van de andere zijde, er kwam de oorlog, zodat van alles wat beloofd was, niets werd uitgevoerd.

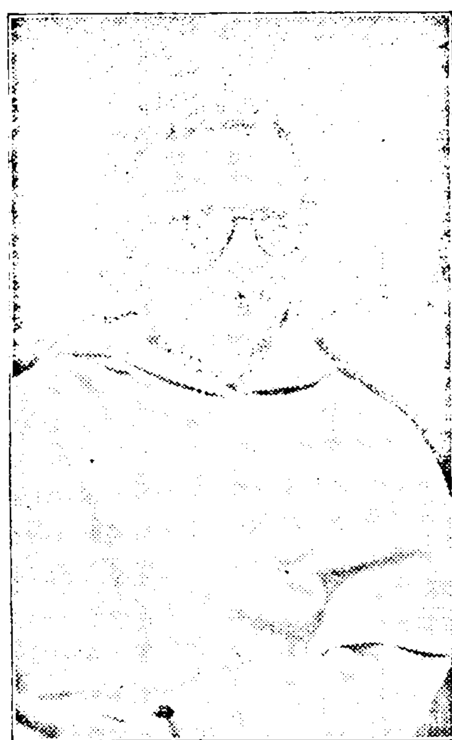
De stemming in den lande was niet bijster vreedzaam. De katholieken kregen weer hoop, toen Koning Willem II op de troon kwam. Men moet de situatie evenwel goed begrijpen. Langzaam aan waren ook verschillende katholieken niet voor het concordaat. De ideeën waren „en marche".

Men wil vrijheid, volledige vrijheid. Iets wat pas kwam onder Thorbecke in 1853, toen de hiërarchie hersteld kon worden. Andere katholieken waren bang. De koning zelf ontving veel petitionementen tegen de uitvoering. Wat gebeurde? Bij zijn gewone visite aan Amsterdam verklaarde de Koning „dat de oude zeven provinciën met het sluiten van het concordaat niets te maken zouden hebben en als land van missie zou blijven beschouwd worden, terwijl er gene bisdommen, dan alleen te Roermond en te 's Hertogenbosch zullen worden gevestigd".

Men begrijpt de droefheid bij hen, die dachten dat het concordaat nu toch zou worden uitgevoerd. Het was immers getekend in 1828 en nu was het al 1841.

De nuntius vroeg een audiëntie aan den door Mgr. Grooff, praefect in Suriname, terwijl Mgr. Niewindt vicarius zou worden van Curaçao. Tevens zou hem de zorg voor Suriname worden opgedragen.

Mgr. Niewindt was oorspronkelijk van plan naar de Verenigde Staten te vertrekken om daar de Heilige Bisschopswijding te ontvangen, doch bedenkend dat hij zijn vaderland in jaren niet gezien had, scheepte hij zich in en legde de situatie aan den koning uit. Hij stelde voor de oprichting van vijf vicariaten in het Zuiden. Er werd geconfereerd en 9 October 1841 werd er een nota getekend door de onderhan-

PATER W. M. BRADA O.P.

delaars, die nog geheim bleef, doch die alras zou blijken van het grootste gewicht te zijn voor de kerkelijke geschiedenis van Curaçao.

Want daarin werd toegestaan, dat de Paus zo het Hem nuttig voorkwame aan de apostolische praefecten de bisschoppelijke waardigheid kon verlenen, of om het met andere woorden te zeggen: de Apostolische Praefect van Curaçao Mgr. Martinus J. Niewindt kon Apostolisch Vicarius worden.

Naar we menen, was dit een nieuwe belofte die in de oorspronkelijke text van het concordaat van 1827 niet voorkomt. Het concordaat zou niet doorgaan, maar men kreeg nu titulaire bisschoppen ook in de overzeese gebieden. Misschien is het Mgr. Cornelius L. van Wyckerslooth geweest, die deze bepaling tot stand heeft gebracht. Hij stond dicht bij de onderhandelaars en was procurator voor de Missies.

Pater Albers heeft er verder geen studie van gemaakt, doch men mag koning Willem II dankbaar zijn voor deze nota. De Koning zelf was ook verheugd over de stemming onder de katholieken en over het vertrouwen, dat Hij genoot. Er werd door den Paus besloten, dat de praefect van Batavia zou aftreden. Hij zou vervangen worden voor het vaderland. De bisschopswijding zou plechtig geschieden in Amsterdam zelf, doch bij nader inzien meende men, dat dit teveel reactie zou verwekken. De bisschopswijdingen der Nederlandse titulaire bisschoppen hadden reeds plaats gehad: Mgr. Van Wyckerslooth had Mgr. Zwijsen, Mgr. van Hooydonk en Mgr. Den Dubbelden gewijd, nu nog een bisschopswijding in Amsterdam zou onrust verwekken. De Koning vroeg ook om toch niet alle wijdingen onmiddellijk na elkander toe te dienen en zo besloot men de wijding van Mgr. Niewindt niet in Amsterdam doch in alle stilte te Warmond te doen geschieden.

24 Augustus 1842 kreeg Curaçao aldus zijn eerste Apostolisch Vicarius. In het seminarie van Warmond werd Mgr. Niewindt tot bisschop van Cytrum gewijd.

Ware er niet geweest de welwillendhied van een Koning als Willem II, wellicht had Curaçao nog lang moeten wachten en had Paus Gregorius XVI nooit een dergelijke benoeming Curaçao betreffende kunnen doen plaats hebben.

Tijden van een dergelijke invloed in kerkelijke zaken zijn uit de geschiedenis geweken. Het jaar 1853 kwam met de volledige herstelling van de hiërarchie in Nederland, doch de historische kijk hier boven uiteengezet doet begrijpen, dat Koning Willem II voor ons iets goeds gedaan heeft toen Hij, ofschoon onwillig het concordaat uit te voeren, toch in Zijn nota van 9 October 1841 een schone belofte gaf voor Curaçao.

———

Paus Gregorius XVI als Missiepaus.

Gebrandschilderd raam met het wapenschild van Paus Gregorius XVI in het Curaçaose Vicariaatshuis herinnert aan hetgeen deze Paus voor ons gebiedsdeel heeft gedaan.

Onze kennis over Paus Gregorius XVI (1831 — '46) is niet zo uitgebreid, dat we zouden kunnen vertellen wat deze Paus gedurende Zijn Pontificaat deed voor de uitbreiding van het rijk Gods op aarde. Wij kennen dezen Paus misschien als den Paus, die stelling nam tegen enkele modernen en Zijn houding bepaalde ten opzichte van het liberalisme.

Voordat Hij de Stoel van St. Petrus besteeg, was Paus Gregorius XVI zelf Cardinaal van de Propaganda, d.w.z. hoofd van die tak van dienst (als het ons ten minste geoorloofd zij het zo prozaïsch uit te drukken) die de uitbreiding van de kerk behartigt. Gedurende Zijn zegenrijke pausschap bleek de liefde tot uitbreiding van Gods kerk, want gedurende Zijn pontificaat heeft Gregorius XVI 70 bisdommen of vicariaten opgericht.

In het jaar 1839 protesteerde de Paus nog eens fel tegen de toen nog altijd bestaande slavernij. We kunnen het ons bijna niet meer indenken, doch dit mag geen reden zijn om te vergeten wat de Paus voor de afschaffing deed. Dit protest van Rome kwam af in het jaar 1839 en iedere kenner van de geschiedenis van Mgr. Martinus J. Niewindt weet hoe onze eerste Apostolische Vicarius geijverd heeft, om de afschaffing er hier op Curaçao door te krijgen, hetgeen in 1863 ook een gelukkig feit werd. Hadden Engeland en het nabije Oosten speciale belangstelling van Paus Gregorius XVI, niet minder ook West Indië.

Het ging niet overal goed in de nieuw ontstane republieken. Oude rechten bestonden niet meer, doch Paus Gregorius trachtte door het zenden van gezanten het contact weer te herstellen en zo stuurde de Heilige Vader een Amerikaansen Bisschop, Mgr. England naar Haïti. De Paus schreef op 18 Maart 1833 een brief aan den president van Haïti om Zijn gezant in te leiden [iets over het verdere verloop hiervan in de studie van Pater Willibrordus de Barbanson O.P., op bz. 2 van dit nummer].

Met Venezuela was er conflict ontstaan en tweemaal ging de Aartsbisschop Dr. Ramon Ignacio Mendez naar Curaçao in ballingschap. De patronaatsrechten der Kerk werden niet meer gerespecteerd en een oude traditie zegt, dat Paus Gregorius XVI het plan had om Mgr. Mendez tot het Cardinalaat te verheffen, zodoende wel heel duidelijk stelling nemende in deze aangelegenheid.

In het jaar 1837 was Jamaica reeds tot Apostolisch Vicariaat verheven, en nog in hetzelfde jaar ook Brits Guyana. Paus Gregorius XVI sloot met Koning Willem II een verdrag, waarin te lezen stond „Het zal den Koning aangenaam zijn, dat Zijne Heiligheid, indien het Haar nuttig voorkomt, aan de kerkelijke oversten des Rijks en aan de apostolische praefecten der Nederlandse bezittingen de bisschoppelijke waardigheid verleent met de titel „in partibus infidelium". Nu was het ook mogelijk geworden Curaçao en Suriname tot apostolisch vicariaat te verheffen.

Dit geschiedde in den jare 1842. Minder bekend is wellicht, dat Mgr. Niewindt toen ook benoemd werd tot vicarius van Suriname, doch daar dit niet wel mogelijk bleek, vroeg Mgr. Niewindt van deze taak ontheven te worden, hetgeen hem werd toegestaan. Suriname kreeg een provicarius.

Van belang is het ook nog te vermelden, hoe Paus Gregorius XVI op 12 November 1845 een brief richtte tot de bisschoppen, waarin hun zending omschreven wordt, waarin gesproken wordt over de vorming van inlandse geestelijkheid, het oprichten van vrome verenigingen en het houden van synoden. Hoe Mgr. Niewindt dit begreep is bekend. Hij had den Eerwaarden Heer Van Roosmalen (die tegelijk met de eerste Zusters van Roosendaal hier op dit eiland arriveerde) reeds opgedragen een soort seminarie te beginnen in de „coral di Obispo" (daar waar nu het Theater Brion staat). Later ging dit seminarie, dat ook al tegenwerking van het gouvernement ondervond, naar Barber. Het seminarie telde enkele Curaçaose studenten waarvan er één naar Rome werd gezonden, waar hij helaas spoedig overleed. Verder waren er verschillende Nederlandse theologanten, die hun studies hier kwamen afmaken om zodoende reeds op de hoogte te zijn van zeden en gewoonten. Het seminarie werd geen succes.

De professoren van het seminarie van Warmond maakten ook bezwaar en vonden de opleiding niet voldoende.

Paus Gregorius XVI had ook om synodes gevraagd. Zulk een synode voor de West werd in het jaar 1854 (Paus Gregorius was inmiddels reeds gestorven in het jaar 1846, en opgevolgd door Pius IX) gehouden te Port of Spain, Trinidad, onder leiding van den Pauselijken gezant Mgr. Spaccapietra. Mgr. Niewindt, ofschoon door ziekte verhinderd deze vergadering bij te wonen, aanvaarde toch de zorg voor Santo Domingo.

Op het Vicariaatshuis aan het Brionplein in onze hoofdstad is in een van de gebrandschilderde ramen het wapen aangebracht van Paus Gregorius XVI [1].

Een klein bewijs van dankbaarheid voor den Paus, die door Curaçao (ook met de Bovenwindse eilanden, oorspronkelijk vallende onder Trinidad en door Paus Leo XII onder Curaçao gebracht) tot apostolisch vicariaat te verheffen de ontplooiïng van het kerkelijk leven op onze eilanden zozeer heeft bevorderd.

[1]) Andere gedenkramen vertonen de wapenschilden en -spreuken van Mgr. van Wyckerslooth (over wien in het stuk over Koning Willem II en aanstaande Maandag uitvoeriger) Pius IX (onder wien de Paters Dominicanen hun heilzaam werk in dit missiegebied aanvaardden), Pius XII (onder wien het vicariaatshuis verbouwd werd tot het statige paleis van thans), alsmede van alle acht Apostolische Vicarii, die over dit deel van de Kerk geregeerd hebben. — Red. Amigoe.

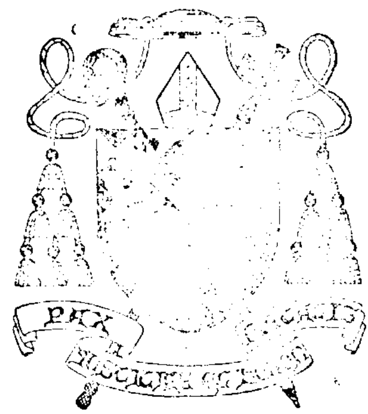
EMMASTAD.

WACHTDIENSTEN: Za. en Zo.:

Telegram Afdeling:
19.9: Hr. Nukoop, tel. 832, Negropont 75A.
20.9: Hr. Pons, tel. 675, Amalia van Solmslaaan 13.
Shipping & Supplies: Hr. De Vlieger, tel. 244, Bernhardlaan 10.
Scheepvaart Afdeling: Hr. Zee, tel. 690, Emmalaan 1.
Dok Afdeling: Hr. Van Hasselt, tel. 468.

Curaçaose Athletiek Bond: Wandelsport: Het Bestuur deelt mede, dat personen, die reeds 5 maal aan de Serie wandelmarsen hebben deel genomen, en nog niet in het bezit zijn van de daarvoor uitgeloofde medaille, zich bij den Secretaris, den Heer W. Steen, Kantoor K.L.M., kunnen vervoegen. Zij worden echter verzocht hun diploma's en speldjes mede te brengen.

1842 APOSTOLISCH VICARIAAT VAN CURAÇAO 1942

† Frater Petrus Innocentius Verriet

van de Orde der Predikheeren,
door de genade Gods en de gunst van den Apostolischen Stoel,
Titulair Bisschop van Eleutherna en Apostolisch Vicaris van Curaçao,
aan de Geestelijkheid en Geloovigen van zijn Vicariaat.
Zaligheid in den Heer.

Beminde Broeders en Zusters in Christus.

In de Missie-geschiedenis van Curaçao is 20 September a.s. een datum van zeer groote beteekenis. Op dien dag zal het honderd jaar geleden zijn, dat Zijne Heiligheid Paus Gregorius XVI de Missie verhief tot Apostolisch Vicariaat, en dat Curaçao zijn eersten Bisschop kreeg in de persoon van Monseigneur MARTINUS JOANNES NIEWINDT, die bij Breve van denzelfden datum door Zijne Heiligheid benoemd werd tot Bisschop van Cytrum i. p. i.

Deze verheffing viel ongeveer samen met het herstel der Bisschoppelijke waardigheid in Nederland en is zeker voor een niet gering deel te danken aan het verlangen van Zijne Majesteit Koning Willem II, uitgedrukt in Artikel I van de in 1841 gesloten overeenkomst met den Heiligen Stoel: „Het zal den Koning aangenaam zijn, dat Zijne Heiligheid, indien het Haar nuttig voorkomt, aan de Kerkelijke Oversten des Rijks, en aan de Apostolische Prefecten der Nederlandsche bezittingen de Bisschoppelijke waardigheid verleent met den titel in partibus infidelium."

Maar ook, en in niet mindere mate, is zij te danken aan de buitengewoon groote verdiensten van Monseigneur Niewindt voor Curaçao.

Reeds eerder had Zijne Heiligheid de Paus zijn verdiensten erkend door Hem te benoemen tot Eere-kamerheer. Dit was een persoonlijke belooning voor zijn zóó schitterend missie-werk. Door de Curaçaosche Missie te verheffen tot Apostolisch Vicariaat, en Monseigneur Niewindt, het Hoofd der Missie, te bekleeden met de Bisschoppelijke waardigheid, werd geheel de Missie en geheel ons volk geëerd en begenadigd. En daarom is dit feit voor ons allen en voor geheel het Katholieke Volk een reden van jubel en dankbaarheid.

Wat dit voor de Missie beteekent, en wat een geestelijke zegeningen daardoor over Missie en Volk door Gods Goedheid zijn uitgestort, is moeilijk onder woorden te brengen.

Door de Bisschoppelijke waardigheid wordt de volheid van het Priesterschap aan iemand meegedeeld, en daalt de volheid van den Heiligen Geest over hem neer, zooals Hij eenmaal, op den eersten Pinksterdag, over de Apostelen neerdaalde, waardoor de vernieuwing van het aanschijn der aarde een begin nam. Als nu de Priester een Godsgave is, die door het Katholieke volk nooit genoeg gewaardeerd kan worden,- want de Priester is de Godsman, die dagelijks het contact tusschen God en Zijn volk onderhoudt, -hoeveel temeer dan de Bisschop, die door God zelve gesteld is tot opvolger van de Apostelen, om met dezelfde apostolische liefde en hetzelfde apostolische vuur, het Geloof en de Liefde tot Christus in de wereld uit te dragen.

Met de woorden: „Heer, indien ik voor uw volk noodig ben, weiger ik den arbeid niet", maakte Mgr. Niewindt zijn benoeming bekend en nam hij de zoo zware taak van Apostolisch Vicaris op zich. Sinds 1824 was hij hier werkzaam. Er waren jaren, dat hij zoo goed als alleen stond voor den ontzaglijk zwaren arbeid, die hier te verrichten viel. Een arbeid, daarom des te moeilijker, omdat de ruim 15.000 Katholieken, die de Missie van Curaçao toen telde, over de verschillende eilanden verspreid woonden. Het grootmoedig hart van Mgr. Niewindt kon zich niet beperken tot slechts een gedeelte van zijn kudde, — in zijn machtige liefde omvatte het geheel de kudde, ook op de meest afgelegen plaatsen en eilanden. En daarom was hij steeds weer bereid, — telkens wanneer zich een nieuwe Priester-medehelper aanbood om zijn zoo zwaren arbeid te komen deelen, — dezen af te staan aan het over de andere eilanden verspreide gedeelte zijner kudde.

Geen wonder, dat hij maar telkens weer opnieuw om Priesters vroeg. Mgr. Niewindt schreide om Priesters. Hoe krachtig zijn wil ook was, — hoe groot zijn liefde, — hoe machtig zijn werkzaamheid, ook deze hadden grenzen. En niet alleen Priesters, maar ook onderwijskrachten voor de Missie aan te werven, was zijn voortdurende zorg. Hij was er te diep van overtuigd, dat het niet mogelijk is een volk op te heffen, te veredelen en te beschaven, — godsdienstig en zedelijk omhoog te brengen, zonder goed en degelijk onderwijs. En daarom was zijn ideaal: Naast iedere kerk een school.

Gij weet, hoe de onvermoeide pogingen van Mgr. Niewindt met succes bekroond werden, toen nu honderd jaar geleden, — in ditzelfde jubeljaar — de eerste Zusters van Roosendaal op Curaçao aankwamen, om zich te wijden aan het onderwijs en de opvoeding der jeugd. Dit heugelijk feit, en de glorieuze herdenking ervan op 12 Januari van dit jaar, liggen nog versch in uw aller geheugen.

Met het volste recht mogen wij Mgr. Niewindt noemen den organizator van het Missie-werk in dit Vicariaat, den grondlegger van het volksonderwijs.

Op de grondslagen, door Mgr. Niewindt gelegd, is door de volgende Apostolische Vicarissen doorgewerkt. Overal verrezen kerken en scholen. Geen katholiek kind, dat niet in staat is om katholiek onderwijs te genieten.

Hoeveel landen zijn er niet, waar dit niet het geval is, en waar een groot deel der kinderen nog van alle onderwijs verstoken is. Wanneer wij dit bedenken, dan moeten wij op de eerste plaats onzen hartelijken dank brengen aan den Goeden God. Die het werk der Nederlandsche Missionarissen zoo overvloedig gezegend heeft. Dank ook aan het Apostolisch Vicariaat, dat zich steeds beijverd heeft, — koste wat het koste — om het katholiek onderwijs, en daarmee de beginselen van de Christelijke beschaving te brengen onder het bereik van geheel ons volk. — Ook een woord van heel innigen en oprechten dank aan Katholiek Nederland, dat steeds bereid gevonden is om zijn beste zonen en dochteren voor het Missie-werk af te staan, en om dat werk te steunen, dikwijls ten koste van groote finantieele offers. Wij mogen wel zeggen, dat wat hier in de West op godsdienstig en zedelijk, op charitatief en cultureel gebied tot stand gebracht is, voor een groot deel te danken is aan de groote Missie-liefde van de Nederlandsche Katholicken. Nooit heeft een Missionaris tevergeefs een beroep gedaan op hun zoo welbekende offervaardigheid. God, Die niets, ook niet 't kleinste werk, dat voor den minste der Zijnen gedaan wordt onbeloond laat, moge Holland loonen, vooral nu, in dezen zoo droevigen tijd.

Van een arm, voor het grootste deel in onwetendheid daarheen levend volk, heeft ons volk zich in den loop der jaren, onder den zegen van den Goeden God en door de goede zorgen van het Apostolisch Vicariaat, ontwikkeld tot een beschaafde godsdienstige gemeenschap. Als wij de balans opmaken van het godsdienstig en zedelijk leven van ons volk, — en zien wat het was en wat het nu is, dan mogen wij met voldoening erop neerzien.

Niet dat ons volk in allen deele godsdienstig is, zooals wij het zouden verlangen. Hoezeer verlangen wij naar wat meer echten godsdienstzin, — heel speciaal bij de rijpere jeugd, zoowel vrouwelijke als mannelijke, voor wie toch de godsdienst zoo noodig is en de eenige rem om haar tegen te houden op het hellend vlak naar algeheele decadentie. — Hoezeer verlangen wij, — en dagelijks bidden wij ervoor — naar meer echte liefde en huwelijkstrouw, meer liefde en eerbied voor de reinheid der onschuldige kinderzielen bij de ouders, en meer echte liefde en ontzag voor de ouders bij de kinderen. Met al de kracht en apostolische vrijmoedigheid, die in hem waren, heeft Monseigneur Niewindt gestreden voor het recht, dat ieder mensch heeft, om een Christelijk huwelijk te sluiten. Steeds hebben de Apostolische Vicarissen gestreden voor de heiligheid van het huwelijk. En thans kunnen wij er niet voldoende aandacht aan besteden en niet krachtig genoeg optreden, om het Katholiek huwelijksleven veilig te stellen tegen den modernen geest van lichtzinnigheid en egoisme, waardoor, helaas, maar al te veel Christelijke huwelijken worden aangetast en ongelukkig worden gemaakt.

Beminde Broeders en Zusters in Christus, — om het godsdienstig en zedelijk leven van ons volk een machtigen stoot omhoog te geven, ligt het in onze bedoeling om 20 September a.s. te maken tot een dag van openbare hulde en dank aan den Goeden God, voor de ontzaglijk vele en groote geestelijke weldaden, gedurende de honderd jaren van het bestaan van het Apostolisch Vicariaat door God aan ons volk bewezen, — een dag van openbaar eerherstel voor de groote beleedigingen, aan den Goeden God aangedaan, zoowel in het persoonlijk als in het openbaar en huwelijksleven.

Tezamen met onze Priesters, Religieuzen en met geheel ons Volk, zullen wij op dien dag dank brengen aan God, en als bewijs van onze innige dankbaarheid, zullen wij het Apostolisch Vicariaat, op plechtige wijze, toewijden aan het Allerheiligst Hart van Jezus. Deze toewijding zal in alle parochies, in alle kerken en kapellen van ons Vicariaat, geschieden door onderstaand gebed; — en telken jare zal deze toewijding op plechtige wijze in alle parochies vernieuwd worden op 20 September of op den Zondag daaraan volgende.

Wij hebben beloofd, om in naam van geheel ons Katholiek Volk, over alle eilanden verspreid, een grootsch Monument van het H. Hart van Jezus op te richten, — een beeld, dat zijn zegenende handen zal uitstrekken over land en volk, en dat ten eeuwigen dage zal getuigen van het groot geloof en de liefde en dankbaarheid van ons Katholieke Volk.

Door verschillende oorzaken, met de oorlogsvoering en de defensie samenhangende, is het ons thans niet mogelijk om deze belofte gestand te doen en ons voornemen uit te voeren. Doch zoodra de tijdsomstandigheden het toelaten, zullen wij tot de uitvoering van dit plan overgaan. De Goede God geve, dat dit spoedig moge zijn.

Beminde Broeders en Zusters in Christus, — om nu den gedenkwaardigen dag van 20 September a.s. te maken tot een dag van algemeene hulde, dankbaarheid en demonstratie van ons geloof, verzoeken wij alle onze dierbare Geloovigen, van alle eilanden, allerdringendst, om zich met ons in het H. Misoffer te vereenigen en de H. Communie te ontvangen, opdat ons offer en onze toewijding aan het H. Hart van Jezus zij al een „Oblatio munda," een rein en Gode welgevallig offer.

En tevens bepalen wij:

1o. dat in alle kerken en kapellen een Plechtige H. Mis van dankbaarheid zal worden opgedragen;

2o. dat na de Plechtige H. Mis het TE DEUM zal gezongen worden;

3o. dat ná alle vastgestelde HH. Missen de Plechtige Toewijding aan het H. Hart van Jezus zal geschieden, volgens onderstaande Formule;

4o. dat deze Toewijding elk jaar op 20 September of op den Zondag daaraanvolgende zal vernieuwd worden;

5o. dat op Curaçao, op Zondag 20 September, des namiddags, op het Sportterrein van de Katholieke Sportcentrale, een Pontificaal Lof zal worden gecelebreerd, waarvoor alle Geestelijken, Religieuzen, geheel ons Katholiek Volk en alle vereenigingen worden uitgenoodigd, en waaronder in het openbaar de Plechtige Toewijding van het Apostolisch Vicariaat van Curaçao aan het H. Hart van Jezus zal plaats hebben.

Wij vertrouwen, dat geheel ons volk, voor zoover het mogelijk is, aan deze openbare hulde zal deelnemen, en dat deze het begin moge zijn van eén reeks van nieuwe hemelsche zegeningen over onze Priesters Religieuzen en ons Volk, en tevens het begin van een nieuw en bloeiend godsdienstig en zedelijk leven.

En zal dit ons Herderlijk Schrijven in alle kerken en kapellen van ons Vicariaat worden voorgelezen op den eersten Zondag van de maand September.

Gegeven te Curaçao, op den Feestdag van de H. Rosa van Lima, Patrones van onze Missie.

† Frater Petrus Innocentius Verriet.
Tit. Bisschop van Eleutherna
en Apostolisch Vicaris van
Curaçao.

Statistisch overzicht van het Apostolisch Vicariaat.

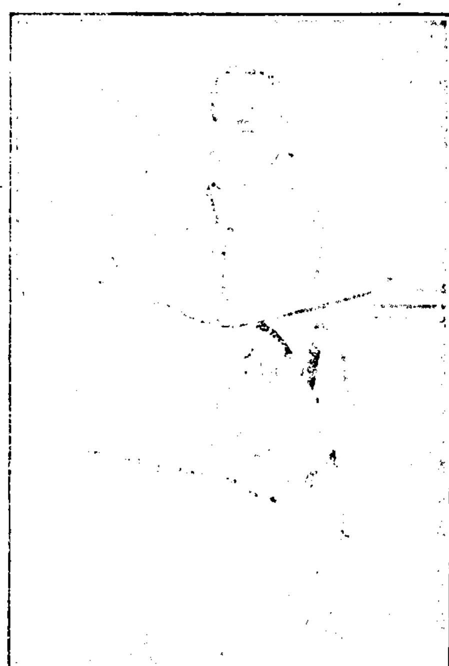
20 September 1942.

Aantal: Eiland:	Priesters	Fraters of Frères	Broeders	Zusters	Kerken
Aruba	8	20	—	41	5
Bonaire	3	5	—	12	2
Curaçao	35	68	13	243	14
St. Maarten N. G.	1	—	—	11	2
Saba	1	—	—	4	3
St. Eustatius	1	—	—	2	1
Totaal	**49**	**93**	**13**	**313**	**27**

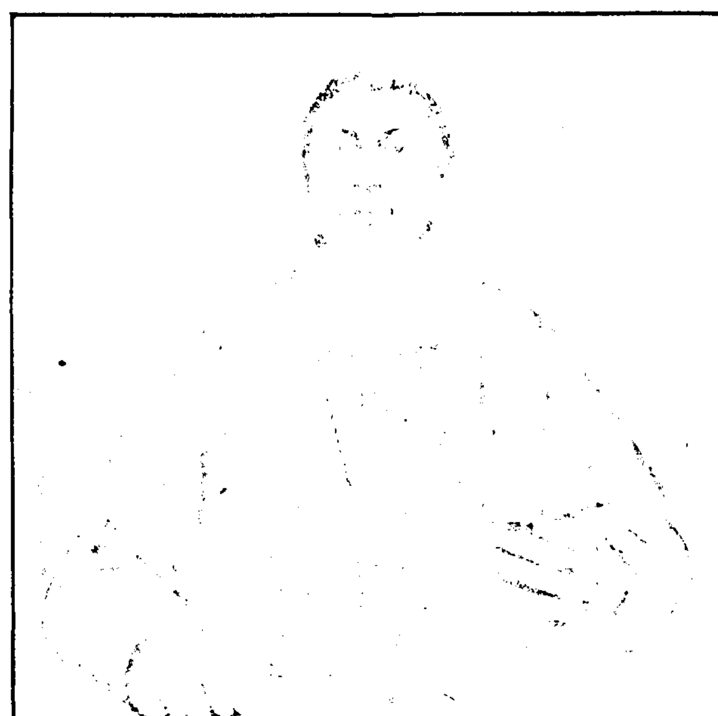
Op 2 na zijn alle Priesters in het Apostolisch Vicariaat Paters Dominicanen, aan welker Orde de Missie alhier in 1870 werd toevertrouwd.

Verder werken hier:

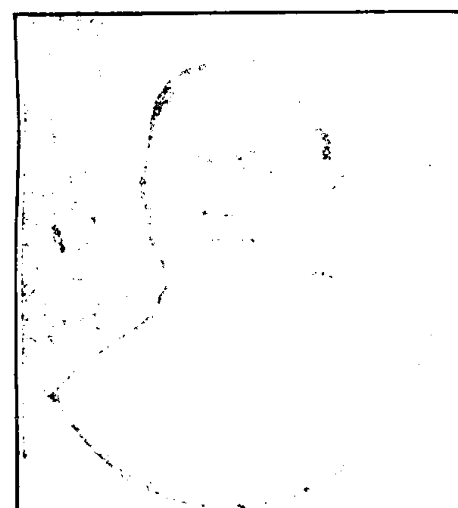
Fraters van Tilburg:	73 (Bonaire, Curaçao).
Frères des Ecoles chrétiennes:	20 (Aruba).
Broeders Kruisvaarders van St. Jan:	13 (Curaçao).
Zusters van Roosendaal:	127 (Bonaire, Curaçao).
Zusters van Breda:	88 (Curaçao).
Zusters van Schijndel	40 (Curaçao).
Zusters Dominicanessen	58 (Aruba en Bovenwinden)

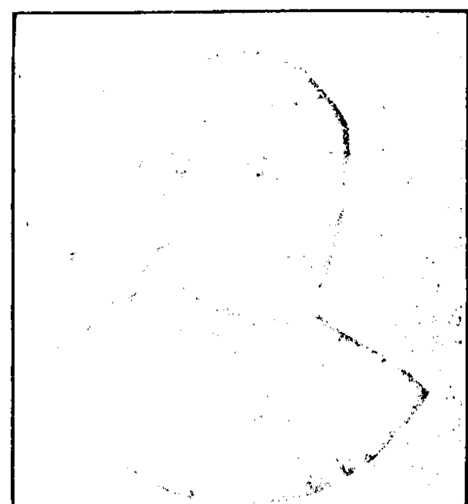
Mgr. Joannes F. A. Kistemaker
Bisschop van Uranopolis
2e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1860 — 1866.

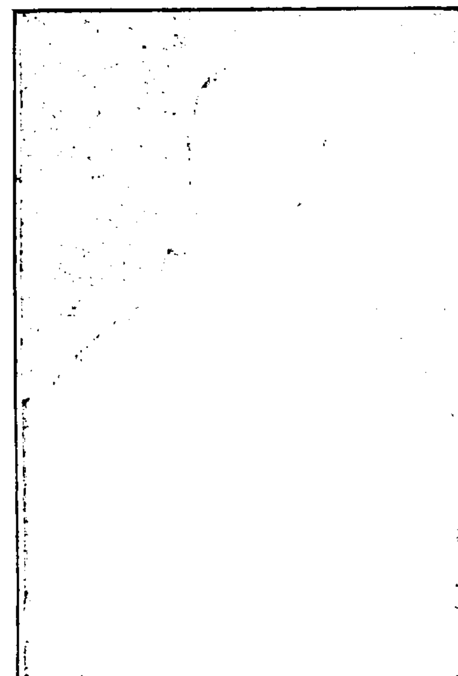
MGR. MARTINUS J. NIEWINDT
Bisschop van Cytrum
1e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1842 — 1860.

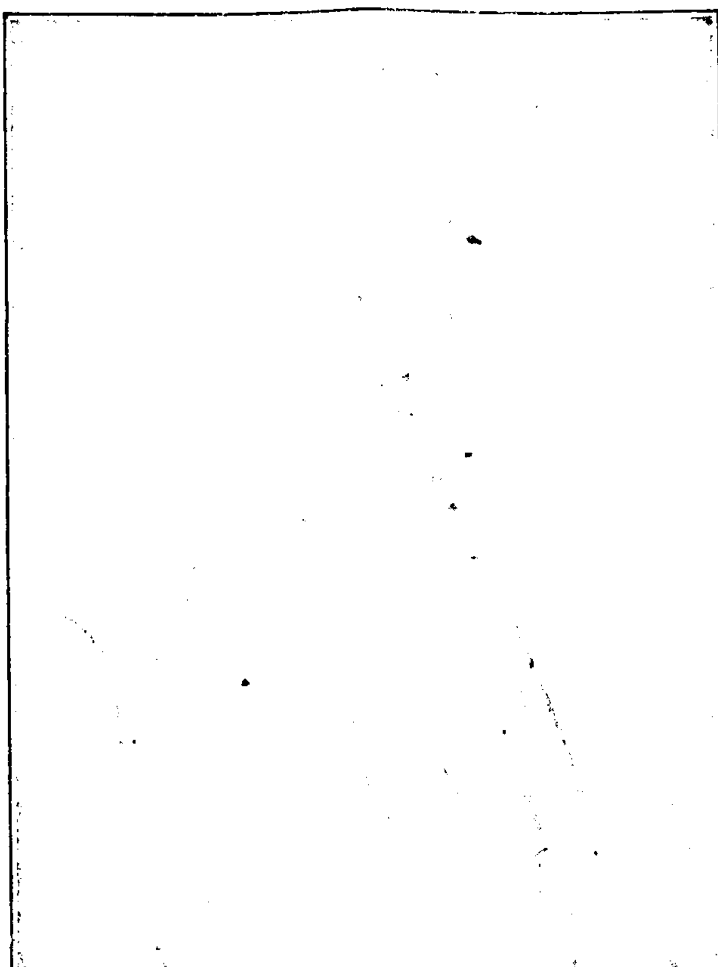
Mgr. Petrus A. H. J. van Ewijk O.P.
Bisschop van Camaco.
3e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1869 — 1886.

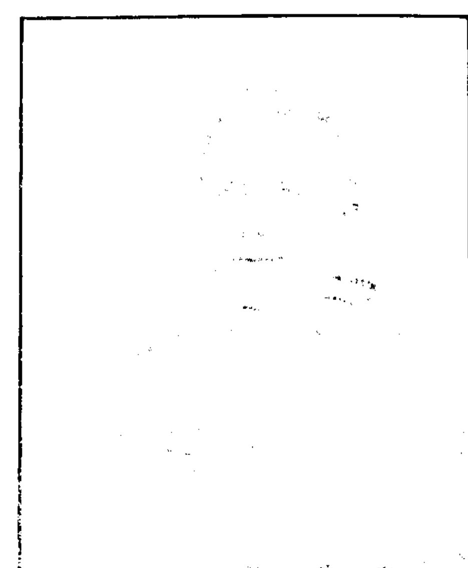
Mgr. Ceslaus H. J. Reijnen O.P.
Bisschop van Assurië.
4e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1886 — 1887.

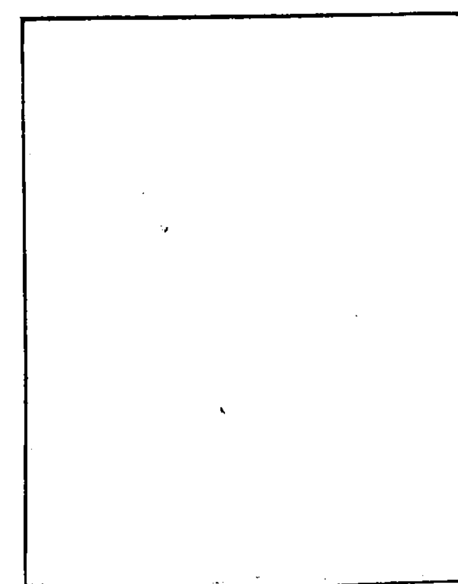
Mgr. Henricus A. M. Joosten O.P.
Bisschop van Marciana.
5e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1887 — 1896.

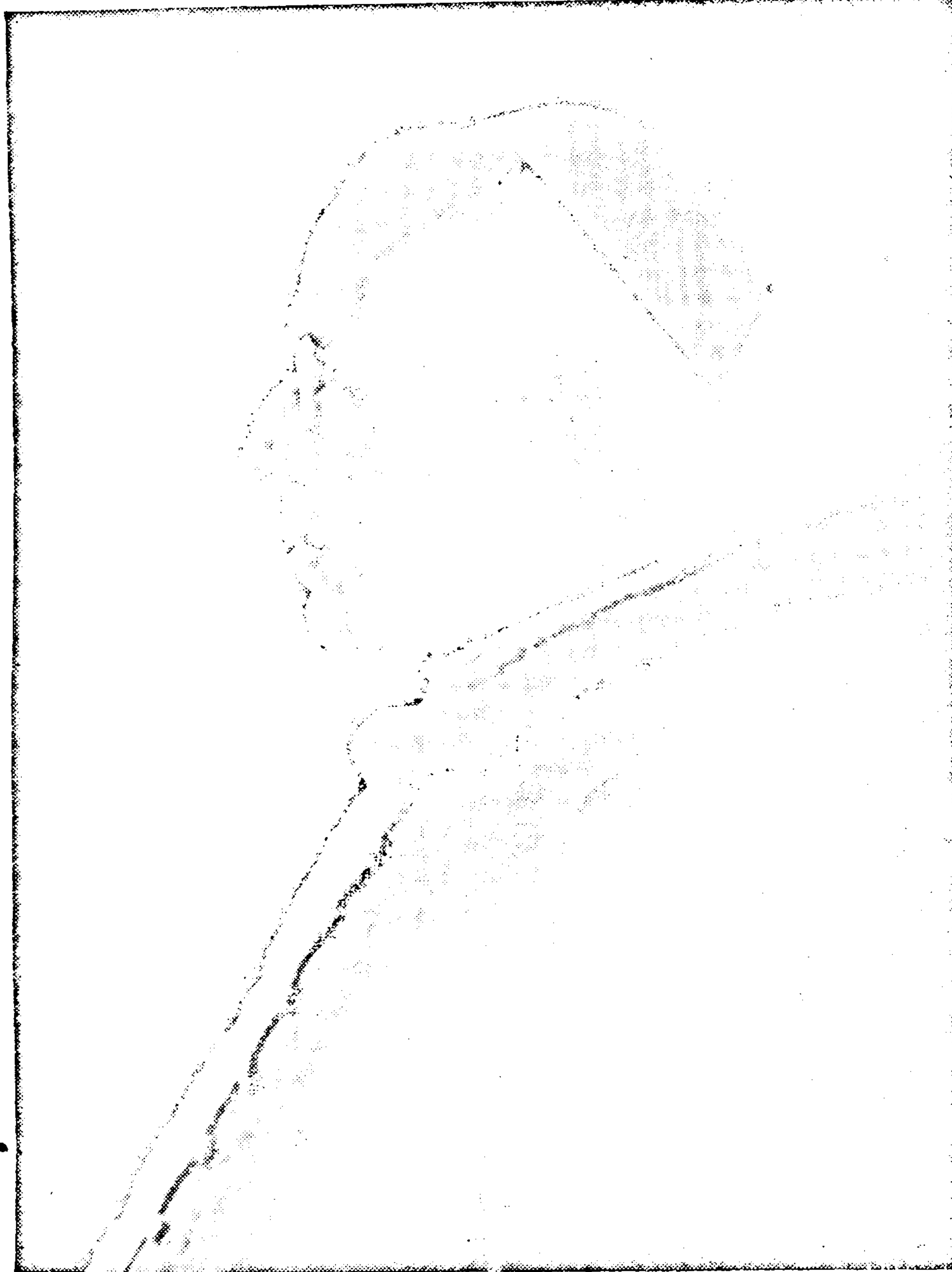
MGR. PETRUS I. VERRIET O.P.
Bisschop van Eleutherna
8e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1931 — heden.

Mgr. Ambrosius J. J. van Baars O.P.
Bisschop van Teuchira.
6e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1897 — 1910.

Mgr. Michaël G. Vuylsteke O.P.
Bisschop van Charadrus.
7e Apostolisch Vicarius van Curaçao
1910 — 1930.

ZIJNE HEILIGHEID PAUS PIUS XII

GELUKWENS VAN DEN VERTEGENWOORDIGER VAN DE H. STOEL.

Telegraphisch ontving de Redactie de volgende gelukwens van de Apostolische Nuntiatuur te Port-au-Prince, Haiti, waaronder Curaçao ressorteert.

Représentant Saint Siège bien volontiers adhère publication numéro spécial, félicite pour travail accompli faveur cause catholique parmi populations West Indes Néerlandaises et forme voeux très sincères pour prospérité cher Vicariat Apostolique; vivat crescat floreat; hommages.

Bertoli, Chargé d'Affaires Saint Siège.

Vertaling: Vertegenwoordiger Heilige Stoel ondersteunt zeer gaarne uitgave speciaal nummer, wenst geluk met verrichte werk in belang katholieke zaak temidden volken Nederlandse West-Indiën en biedt zeer oprechte wensen aan voor welzijn dierbaar Apostolisch Vicariaat: het leve het groeie het bloeie; hulde.

Het telegram was ondertekend door Monsignore Bertoli, Zaakgelastigde van de Apostolische Nuntiatuur te Port-au-Prince, Haïti.

EEN FEIT EN EEN WENSCH.

Misschien is de schoonste lof, die over de Katholieke Kerk in Curaçao geschreven werd, vervat in de bondige woorden van den overleden Leidschen professor Knappert, die in het „Gedenkboek Nederland—Curaçao", 1934, blz. 51 getuigt, dat de katholieke paters zich het zielenheil der inheemsche bevolking „hartelijker aantrokken" dan anderen.

De protestantsche kerkhistoricus heeft het feit vastgelegd en daarmee tevens den grond aangegeven van hetgeen ieder, die hier even verblijft, waarneemt: de nauwe verbinding tusschen het volk van Curaçao en de Katholieke Kerk.

Daarom is een feest van die Kerk feest voor het volk van Curaçao en van harte deelt daarom ook het Gouvernement in de vreugde van het volk, nu dit herdenkt, dat het honderd jaar geleden zijn eersten eigen Bisschop begroette.

Moge daarbij dezerzijds de wensch worden geuit, dat dit eerste eeuwfeest van het Vicariaat het laatste zij in dezen zin, dat weldra de trouwe naam van Curaçao zal zijn opgenomen in de lijst van de bisdommen der Katholieke Kerk.

Willemstad, 15 Sept. '42.

Gouverneur van Curaçao.

BIJ EEN EEUWGETIJ.

Ter gelegenheid van het grote feest van morgen, waarop de 82.254 katholieken van dit gebiedsdeel zullen herdenken, hoe het missie-gebied van de zes Curaçaose eilanden op 20 September 1842 tot Apostolisch Vicariaat werd verheven, komt „Dagblad Amigoe di Curaçao" blijde met een feestblad uit.

Zoals men weet, wordt de Katholieke Kerk bestuurd door Bisschoppen, die elk een gebied, diocees of bisdom genaamd, hebben, waar zij kerkvoogd zijn. Als geheel staat de kerk weer onder den Bisschop van Rome, die tevens Paus is. Buiten deze vaste organisatie van de kerk, wordt het geloof ook in heidense landen verkondigd. Het spreekt vanzelf, dat de omstandigheden daar vaak zodanig zijn, dat van een geordende organisatie geen sprake kan zijn. Dit is het echte moeilijke missiegebied. Is men een stap verder en zijn de omstandigheden zoveel verbeterd, dat het geloof wel stelselmatig kan worden verkondigd, doch dat Rome meent toch nog niet tot de instelling van een volledige hiërarchische organisatie over te kunnen gaan (dus met een Bisschop als kerkvoogd aan het hoofd, met een diocesaan seminarie voor eigen priesteropleiding en al wat daarbij te pas komt), dan stelt men een Apostolische Praefectuur in. Groeit het aantal katholieken dan, zoals bij een goed geordende missie steeds het geval is, en worden de omstandigheden gunstiger, dan wordt een Apostolische Praefectuur tot Apostolisch Vicariaat verheven. Een Apostolisch Vicariaat vormt de hoogst mogelijke trap van missie-gebied; zijn kerkvoogd is bijna altijd een bisschop, die evenwel — en hieruit blijkt nog slechts dat het missiegebied is — wat Rome betreft onderhorig is aan de Congregatie van de Voortplanting des Geloofs. Nog één stap verder en een Apostolisch Vicariaat wordt tot Bisdom.

Moge eerlang aan de reeks van eerbiedwaardige namen van bisschopszetels der Kerk die van Willemstad worden toegevoegd.

Wat Curaçao betreft, na de ontdekking van ons eiland op 26 Juli 1499 door Alonso de Ojeda, kwamen hier al spoedig Spaanse priesters. Aanvankelijk behoorde Curaçao toen een tijd tot het bisdom van Coro en later van Caracas. Deze rechtspositie bleef enige tijd voortduren, doch nadat de Nederlanders hier hun vlag geplant hadden, bleek deze toestand toch niet de prettigste. Ook organisatorisch liet de toestand trouwens veel te wensen over. Men was aangewezen op priesters, die hier belandden.

Na 1705 evenwel zijn hier steeds priesters aanwezig. Eerst van 1705 tot 1742 de Nederlandse Jezuïeten; hierna, van 1742 tot 1776, werken verschillende priesters op ons eiland, het is een periode, waarover nog nimmer werd gepubliceerd en de Redactie kan dan ook met vreugde aankondigen, dat in enkele vervolgartikelen, te beginnen over enkele dagen, Pater W. M. Brada O.P. aan de hand van de in de Vicariaatsboekerijen en -archieven aanwezige materialen, deze periode zal behandelen. Van 1776 tot 1820 werken hier dan de Paters Franciscanen der Verenigde Nederlanden; van 1824 tot 1870 werken hier wereldheren, en in 1870 komen hier zoals bekend, de Paters Predikbroeders of Dominicanen, onder wier arbeid de missie groot geworden is en uitgebloeid tot een Apostolisch Vicariaat, dat elkeen van ons kent.

Wanneer Curaçao een Apostolische Praefectuur is geworden, is niet geheel zeker. Vermoedelijk evenwel onder de aanwezigheid van een Pater Maubach, O. F. Conv., die hier op 14 Februari 1768 is aangekomen en waarover in de hierboven genoemde artikelenreeks van Pater Brada nog een en ander zal worden medegedeeld. Hij is ook de Pastoor geweest, die, zoals Pater Athanasius Volk O.P. in zijn interessante studie hiernevens schrijft, de St. Annakerk-voltooide.

Onder den groten Monseigneur Niewindt werd de Apostolische Praefectuur op 20 September 1842, morgen dus juist een eeuw geleden, tot Apostolisch Vicariaat verheven. Sedertdien hebben slechts bisschoppen over ons volk geregeerd. De beide eersten waren wereldheren, doch nadat in 1870 onze missie aan de Paters Dominicanen was toevertrouwd, hebben slechts Dominicaanse bisschoppen als Apostolische Vicarii hier Gods kerk bestuurd.

Zoals bekend is Mgr. Verriet de zesde Dominicaanse kerkvoogd alhier.

Deze bisschoppen worden steeds benoemd voor een bisschopsstoel elders; het zijn dus Titulaire Bisschoppen. Eerst wanneer ons Vicariaat tot een zelfstandig bisdom zal zijn verheven, zal hier de Bisschop van Willemstad kunnen worden benoemd. Het is echter gebruik in de kerk om op de vacant geworden bisschopsstoelen van oude landen, waar tegenwoordig òf minder òf in het geheel geen katholieke bisschoppen meer worden benoemd, bisschoppen te plaatsen, die elders hun functie als kerkvorst uitoefenen.

In dit speciale feestblad vindt men de foto's van alle acht Apostolische Vicarii, die hier hebben geregeerd. In de komende week zal „Dagblad Amigoe di Curaçao" van elk hunner een levensbeschrijving geven, tezamen met een overzicht van hetgeen zij voor dit gebiedsdeel hebben gedaan. Allereerst zal in een uitvoerig artikel Mgr. Martinus Niewindt behandeld worden. Na hem kwam nog een wereldheer, Mgr. Joannes Kistemaker, en nadien zijn het slechts Dominicanen.

In Zijn prachtige jubileumbrief, die op blz. 5 is afgedrukt en die reeds veertien dagen geleden in onze kerken is voorgelezen, heeft de Bisschop van Eleutherna, Mgr. Verriet, die thans als 8e Apostolisch Vicarius hier regeert, na een historische inleiding, de grondslagen van Mgr. Niewindts werk opgesomd. Op deze grondslagen is thans een eeuw voortgebouwd. Zwaar zijn ongetwijfeld de zorgen, die op onzen kerkvoogd en die Hem bijstaan, drukken als gevolg van de oorlog. Rijke bronnen van het goede katholieke vaderland werden onbereikbaar en met eigen middelen en zelfopoffering moet men voortgaan. Men gáát voort. Op sociaal gebied, op het terrein der jeugdorganisatie werd ontzettend veel tot stand gebracht. Met opoffering van veel kwamen hier juist in deze oorlogstijd biezondere cursussen tot stand, in de week die komen gaat zal een biezondere op wetenschappelijke grondslag gebaseerde vereniging voor katholieke actie worden opgericht, waartoe Mgr. Verriet het initiatief heeft genomen, geassisteerd door Zijn schare priesters, die morgen een keurkring zullen vormen rond hun en onzen Vader in God bij het Pontificale Lof op het Rif.

Enkele priesters zijn de laatste jaren heengegaan. Er heerst Priesternood, nu geen nieuwe Priesters uit Nederland hierheen kunnen komen. Anderen zijn door overwerk ziek en kunnen hun zegenrijke arbeid tijdelijk niet verrichten. Dat God onzen kerkvoogd — juist voor het feest gelukkig weer geheel hersteld — en in Hem al zijnen priesters bijsta, in Hem alle fraters, frères, broeders en zusters die voor onderwijs en verpleging hun beste krachten aan Gods zaak wijden in dit missiegebied, in Hem allen leken die door hun gebed Gods kerk mogen groot maken onder ons. Gods kerk groot op de zes eilanden van Curaçao.

ACTE VAN TOEWIJDING AAN HET ALLERHEILIGSTE HART VAN JEZUS.

Allerzoetste Jezus, in diepen ootmoed liggen wij voor U neergeknield. Met een levendig geloof aanbidden wij U als onzen Verlosser. Op U stellen wij al ons vertrouwen. Aan U geven wij de liefde van ons hart. Dankbaar gedenken wij de vele groote geestelijke weldaden, die Gij aan ons volk bewezen hebt. Wij erkennen, dat wij ons een zoo groote goedheid dikwijls onwaardig gemaakt hebben. Daarom vragen wij U vergiffenis, en bieden U openlijk eerherstel voor de vele zware misslagen door ons volk tegen Uwe Goddelijke Majesteit bedreven. In het bijzonder, voor de onverschilligheid in het vervullen van hun heiligste plichten, waarmede zoovelen van ons volk Uwe Liefde en Goedheid beloonen; — voor de ontheiliging van den Dag des Heeren, waaraan zoovelen zich schuldig maken; — voor de openbare ergernis, en de schending van de heiligheid van het huwelijk, zoowel in het openbaar als in het bijzonder leven; — voor de verwaarloozing van de zoo heilige plicht der opvoeding.

Vergiffenis, o Allerdierbaarste Verlosser, voor al onze zonden. In het volle vertrouwen, dat Gij een nederig hart, dat tot U komt, nooit verstoot, komen wij ons op dezen dag plechtig aan U toewijden, en U tot Koning uitroepen van ons Vicariaat en van ons Volk. Wees Koning van ons openbaar leven, — van ons bijzonder leven en van ons familie-leven. Moge Uwe liefde geheel ons leven bestralen; — moge Uwe Wet en de Wet van Uwe Kerk de eenige richtsnoer van ons leven zijn.

O Allerheiligste Hart van Jezus, zegen onze Priesters, en het werk, dat zij ter liefde van U en van de zielen verrichten; — Zegen onze Religieuzen, die zich met hart en ziel wijden aan de opvoeding der jeugd en de verpleging van onze zieken. — Zegen de ouders, opdat zij hun plichten tegenover elkander en hun kinderen steeds beter begrijpen en nauwkeuriger nakomen. — Zegen onze kinderen, opdat zij in geloof en reinheid van zeden opgroeien. — Zegen onze zieken, opdat zij het lijden, dat over hen gekomen is, mogen dragen met geduld, tot meerdere heiliging van henzelf, en tot uitboeting van de zonden van ons volk en van de wereld.

Zegen geheel ons Volk, opdat het meer en meer doordrongen worde van den geest van geloof, en leve overeenkomstig dat geloof.

Dit vragen wij U, O Allerdierbaarste Verlosser, door de voorspraak van Onze Lieve Moeder Maria. Amen.

DE CATHEDRAAL

In de geschiedenis van het Apostolisch Vicariaat op Curaçao neemt de Cathedraal, die als bisschopskerk zo nauw met het wel en wee der Apostolische Vicarii verbonden is, de oudste plaats in. Lang voor de komst van den eersten Nederlandsen bisschop hadden duizenden bij haar de troost van de godsdienst ondervonden, was zij waarlijk voor allen de kerk geweest, omdat zij tientallen jaren de enige kerk voor alle katholieken was. Volgens de voor ons aanwezige bronnen legde een zekere Pater Miguel, een Augustijner monnik, waarschijnlijk in het jaar 1752, de fundamenten van het tegenwoordige kerkgebouw. Lange jaren duurde het echter voor zij voltooid was, gebrek aan geld en dergelijke verhinderden de uitvoering van het begonnen werk. Eerst 17 jaar later, in 1769, wist Pastoor Maubach, een Franciscaan-Conventueel, de vertraagde bouw te bespoedigen en tot een goed einde te brengen.

Veel heeft de oude Sint Anna-kerk gedurende haar bestaan over zich zien heen gaan. Zelf werd zij meermalen het slachtoffer der woelige tijden. De bezetting van het eiland door de Fransen in 1800 was voor de bewoners een allesbehalve aangename tijd. Er werd gestroopt en geplunderd naar hartelust. Zo lezen we in een „Grootboek van de Roomsche Catholyke Kerk", waar achter een lijst staat opgemaakt van gestolen goederen, dat ook de kerk haar tol heeft moeten betalen. „Inventaris van goud en zilver Goed dat gestolen is door de Fransen van Guadeloupe.

„Een zilvere Kroon verguld met Goud
Een kleine Dito Dito
Een krans met 12 Sterren." etc.

Hoe er ook in de kerk zelf werd huisgehouden, blijkt uit de volgende inventaris, waar de verschillende gestolen voorwerpen worden genoemd en welke lijst sluit met het volgende. Van **„de Groote Missal, de zilvere sootjes afgenoomen, Van de Tabernakel Deur de Straaltjes van Goud en Zilver Afgenoomen".**

In een volgende lijst vinden we echter weer goederen, die teruggevonden werden, waaronder ook enige die als „Gestoolen" opgegeven zijn.

Enige jaren later had de Sint Anna-kerk een ander avontuur te beleven, toen in Februari 1804 bij een bombardement van de Engelsen de kerk werd beschadigd en een kogel een grote koperen kroon naar beneden schoot.

Zo had de oude cathedraal reeds heel wat verduurd toen Pastoor Niewindt en zijn kapelaan Eysenbeil in 1824 voet op Curaçaose bodem zetten. Hoe de kerk er in die dagen uitzag, vertelt Pastoor Niewindt ons zelf.

„In de Breedstraat is de Roomsche Catholyke kerk; uiterlijk heeft dezelve niets byzonders en gelykt van boven naar de huizen, maar zonder ramen. Aan de andere zyde in de Consciëntiestraat heeft zy een onvoltooide toren, van de Breedstraat gaat men, onder het percepthuis, door een groote poort; alsdan komt men op eene plaats naast het Capellaanshuis, welke zich langs de kerk uitstrekt en aan de andere zyde, naast het Capellaanshuis eene andere poort heeft. De kerk zelve heeft niet veel byzonders; dezelve is zonder galleryen, uitgezonderd het zangerskoor, op welke zich een oud orgel bevindt: verders zyn er drie in eenen slegten order gebouwde altaren, van welke twee van mahonyhout, de predikstoel is zeer gemeen van ordinair hout gemaakt; het dak is van rode pannen, van welke slechts het middelste gedeelte van binnen met hout beschoten is; de grond is van gele klinkers; de banken zyn meestal oud en stukkend. Vaste plaatsen worden er niet gevonden, iedere vrouw brengt hare stoel of matje of naar Fransche gewoonte haar tapytje mee. Kerksieraden werden by onzen aankomst bynaar niet noemenswaard gevonden.

Ziedaar het huis des Heeren; de tempel waar dagelyks de heiligste diensten den Koning der Koningen worden opgedragen, terwyl de kerk der Protestanten en de syngoge der Joden verre dit ons armoedig Godshuis in luister te boven gaan."

Geen wonder dat de kerk verandering behoefde, welke verandering Pastoor Eysenbeil, die gedurende de reis van pastoor Niewindt naar Nederland, pastoor der St. Anna-kerk was, in 1826 voltooide, een datum, die we in de Consciëntiesteeg tegen de toren kunnen zien.

Hoe druk bezocht de Sint Anna-kerk moet geweest zijn, blijkt alleen al uit het feit, dat er in die dagen slechts één kerk op het eiland voor 15.000 Katholieken was. Op sommige dagen moet het werkelijk enorm geweest zijn, daar wij in het „Grootboek" gedurende verschillende jaren regelmatig een post zien terugkeren „voor de militaire wacht op Witte Donderdag en Kerstmis", waarschijnlijk om de grote toeloop van mensen te regelen.

Lief en leed spelen zich verder af in de loop der jaren rond en in de oude kerk. We kunnen slechts enige grepen doen. Daar is op de eerste plaats de vreugde, toen Pastoor Niewindt, tot bisschop gewijd, uit Nederland terugkeerde, en Zijn kerk zich voor het eerst cathedraal mocht noemen. Daar is op de tweede plaats de rouw om dezen stoeren strijder, toen Hij in 1860 overleed.

Het jaar 1863 werd voor de oude kerk wederom een jaar van vreugde, het jaar der emancipatie, dat Mgr. Niewindt niet meer heeft mogen zien, als de kroon op het werk, waar Hij zijn gehele leven voor gestreden had. Zijn vreugde werd echter weergegeven door zijn opvolger Mgr. Kistemaker, die enige dagen voor de officiële dag, van de preekstoel een brief deed voorlezen, waarvan de aanhef de vreugde van Zijn hart weerspiegelt.

„Myn vrienden, Gode zy dank, dat wy U nu voor de laatste keer slaven noemen, de dag van Uw vryheid is naby, en op den eersten dag van de volgende maand zult Gy in de samenleving komen als vrye menschen."

Maar zijn vreugde ging tevens vergezeld van welgemeende goede raad en vermaningen: „Wees echter vrienden van het werk", en „vervult Uw plicht als Christen. Tot op heden antwoordet Gij, wanneer Uw Pastoor U hierover onderhield, Ik heb geen tijd, ik ben slaaf, en Gij verschuldiget U achter Uw sjon, zeggende: „Mijn sjon wil het mij niet toestaan."

Nooit zullen de klokken van de oude kerk zo blij geluid hebben als op die dag, toen op de eerste Juli 1863 Mgr. Kistemaker in tegenwoordigheid van autoriteiten en wel duizend vrijgelatenen, de H. Mis opdroeg en duizenden harten instemden met het plechtig „Te Deum".

Maar de oude kerk kende ook wederom haar droeve dagen. Zij leefde mede en deelde het verdriet van duizenden, toen het jaar 1877 een rampjaar werd voor Curaçao en de omringende eilanden. Een hevige storm teisterde het eiland in ongekende hevigheid; honderden werden dakloos, verschillenden verloren het leven, waar onder drie Zusters van het leprozengesticht op het Rif, dat door de golven uit elkaar geslagen werd. Van deze ramp getuigde Mgr. Van Ewyk in een brief, voorgelezen van de kansel in de Sint Anna-kerk: „Wij willen niet nalaten zo spoedig mogelijk ons Herderlijk woord tot u te richten bij de zware ramp, die onze eilanden geteisterd heeft. Door de geweldige storm van verleden Zondag, zijn duizenden uwer van have en goed beroofd, velen hebben de dood hunner dierbaarste betrekkingen te betreuren, en Wij zelve hebben drie onzer Eerwaarde Zusters verloren."

In het afleesboek van 1877 treffen wij aan, dat Mgr. Van Ewyk op de eerste Zondag van October in de kerk een collecte liet houden voor de armen die tengevolge van de ramp alles hadden verloren.

Ook dagen van intens geluk bezochten de oude kerk weer, toen in 1902 het Zilveren Paus-Jubileum van Paus Leo XIII gevierd werd, een feest, zoals de Katholieken op Curaçao er nog geen gezien hadden. De „Amigoe di Curaçao" kwam met een apart feestnummer uit, waar wij een volledig programma aantroffen van alle feestelijkheden op die dag, o.a. een grandioze Pontificale H. Mis, en 's middags een allegorische optocht, waar op een praalwagen als van zelfsprekend, „de Cathedraal in Jubel" werd uitgebeeld.

Het valt te begrijpen, dat de oude kerk, die reeds zovele geslachten zag komen en gaan zelf ook niet bevrijd bleef van de gebreken van de oude dag. Reeds in 1902 werd onder leiding van Pater Van den Pavert een nieuwe absis aan de kerk toegevoegd en werd de toren verhoogd. In 1910, wederom onder leiding van Pater Van den Pavert, werd de grote restauratie uitgevoerd. Het Archief van de kerk zegt er van: „Onmiddellijk na de uitvaart van Mgr. Van Baars (die op 25 Maart 1910 in Nederland overleed) werd de kerk ontruimd. De banken werden overgebracht naar een woonhuis gelegen in de Bredestraat en militaire tehuis (het grote huis bezijden de groenten- en vleeshallen), alwaar voorlopig de HH. Missen zouden gelezen worden. Ook de Paters namen hun intrek in hetzelfde huis. Restauratie der kerk onmiddellijk begonnen en voltooid in November 1910. Op 26 November 1910 werd de kerk door Mgr. Vuylsteke ingezegend."

Ook onder den tegenwoordigen Pastoor Van den Elsen werd de kerk inwendig verfraaid, de houten Altaren, Preekstoel enz., werden vervangen door marmeren. Maar ondanks deze modernisering bleef zij toch de trouwe oude grijze kerk, en daarom ook wil zij bij dit Jubileum van het Vicariaat als eerste, den tegenwoordigen Apostolisch Vicarius geluk wensen en in Hem alle andere Vicarii eren, die zij heeft gekend, met de bede: Gods zegen blijve over het Vicariaat en zijn bewoners „ad multos annos".

P. fr. A. Th. Volk O.P.

PROGRAM

Van het feest van het honderdjarig bestaan van het Apostolisch Vicariaat van Curaçao.

's Morgens: 1o. Algemeene H. Communie in alle kerken; 2o. Plechtige H. Mis van dankbaarheid in alle kerken en kapellen; 3o. Na alle vastgestelde HH. Missen, Plechtige Toewijding aan het H. Hart van Jezus; 4o. Na de Plechtige Hoogmis „Te Deum"; 5o. In de Kathedrale Kerk van St. Anna, Otrabanda, om 9 uur Plechtige Pontificale Hoogmis.

's Middags: Om 4 uur precies, op het Terrein van R.K. Soprt-Centrale op het Rif: Pontificaal Openlucht-Lof, waaronder: 1o. Volks- Kinderzang; 2o. Feestpreek door Z.H.E. Mgr. P. I. Verriet O.P.; 3o. Plechtige Toewijding van het Apostolisch Vicariaat van Curaçao aan het H. Hart van Jezus; 4o. Te Deum; 5o. Zegen met het Allerheiligste; 6o. Hymne aan Christus Koning; 7o. Rede, uit te spreken door Zijne Excellentie Gouverneur Dr. P. A. Kasteel; 8o. Telegram aan Hare Majesteit Koningin Wilhelmina en Zijne Heiligheid Paus Pius XII.

